

Vpl. Pyhäjärvi

Perjantai 14. joulukuuta 2018

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 12 63. vuosikerta

Postimuseossa Tampereella on esillä vanhojen joululehtien kansia. Tässä Martta Wendelinin kuvitusta 80 vuoden takaa. SIVU 10

Kynttilät syttyvät

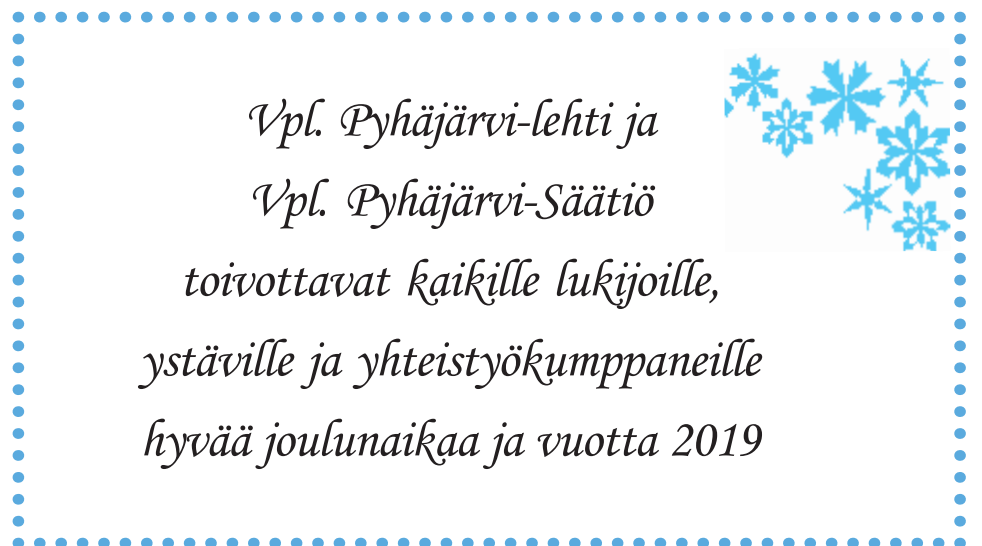
Tuhannet kynttilät syttyvät taas haudoilla, kun väki jouluna muistelee läheisiään.

Perinteiseen tapaan Vpl. Pyhäjärven sankarihautausmaalle sytytettiin muistokynttilä itsenäisyyspäivänä 2018, Antti Musakan toimesta.

Kirkoissa käynti kuuluu myös yhä joulun perinteisiin. Karjalan suomalaisia kirkkoja, joista valtaosa on tuhoutunut, on kartoittanut Lauri Rämö.

Hänen esitelmänsä aiheesta kuultiin Vammalassa marraskuussa. Vpl. Pyhäjärven kirkko oli luovutetun alueen kirkkoista vanhin.

SIVU 8

Vpl. Pyhäjärvi-lehti ja
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
toivottavat kaikille lukijoille,
ystäville ja yhteistyökumppaneille
hyvää joulun aikaa ja vuotta 2019

Kirjakauppias tittelöitiin Pirkanmaan vuoden yrittäjäksi

Pyhäjärvi-juurinen Satu Holma Ikaalisista yllätettiin maakunnallisella yrittäjätittelillä. Kirjakaupan vetäjä elää parhaillaan vuoden kiireisintä aikaa. SIVU 3

DNA-tutkimus vei tv-kuvauksiin Moskovaan

Sanna Johansson ei ollut uskoa todeksi, kun hänet kutsuttiin tv-kuvauksiin Moskovaan. DNA-tutkimuksen mukaan noin 80-vuotias Nina Severnaya on hänen sukulaisiaan; Nina jäi orvoksi Leningradin piirityksen aikaan ja on ikänsä etsinyt sukulaisiaan. Venäjän televisio on nyt auttamassa Ninää.

SIVU 9

Pitäjän merkillisin paikka

Marraskuun lehdessä julkaistiin Kirsti Jääskeläisen hallussa olevia vanhoja lehdeleikkeitä. Niissä jäi avoimeksi kysymys, mikä oli Pyhäjärven pitäjän omistuisin paikka. Kauko Hinkkanen onnistui selvittämään asian.

SIVU 7

14. joulukuuta 2018

On tärkeää tavata toisiamme

Neljän vuoden ajan olen toiminut Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksessa, ensin Juhani Forsbergin varajäsenenä, ja vuodesta 2017 varsinaisena jäsenenä. Alussa säätiön toiminta ei oikein auennut minulle. Lehden teon ymmärsin hyvin ja apurahojen jakamisen, ja sen, että vuotuisen Vpl. Pyhäjärvi-juhlan järjestämisessä säätiöllä on ”päällysmiehen” rooli. Mutta mitä kaikkea muuta säätiön toimintaan oikein kuuluu?

Pikkuhiljaa myös se muu säätiön tekemä työ on tullut tutummaksi; yhteistyö muiden karjalaisjärjestöjen kanssa, oman toiminnan esittely erilaisissa tapahtumissa, sankarihauta-alueen ja kirkon muistomerkin kunnossapito Vpl. Pyhäjärvellä, yhteydenpito Pyhäjärven, nykyisen Plodovojen, alueen hallinnon kanssa. Tässä esimerkkejä säätiön toiminnasta. Mielenkiintoisia, selvittelyssä olevia hankkeita on noin tuhannen säätiön omistaman tai hallinnoiman valokuvan saaminen kaikkien katsottavaksi, sekä Pyhäjärvi-lehden vanhojen vuosikertojen digitointi. Sastamalan seudun museon Pyhäjärvi-osastolla on luettelointia aineistoa, joka odottaa esille pääsyä. Loppuvuoden hanke, jossa olen itse saanut olla mukana, on säätiön nettisivujen siirtäminen uudelle alustalle. Säätiön uudistetut kotisivut Karjalan Liiton sivujen alla avautuvat alkuvuodesta. Tekemistä siis riittää monella rintamalla. Säätiön sääntöjen mukainen tarkoitus, karjalaisten ja ensisijaisesti entisen Viipurin läänin pyhäjärveläisten ja heidän jälkeläistensä taloudellisen ja henkisen toiminnan tukeminen ja kehittäminen, antaa laajat mahdollisuudet toiminnalle.

Verkostoitumisen lisäksi pidän erittäin tärkeänä kohtaamista kasvokkain. Se toteutuu vuosittaisilla Pyhäjärvi-juhlilla. Viime kesänä Harjavalta tarjosi meille hienot juhlat helteisessä säässä. Huhtikuussa Tyrvään kirkossa järjestetty säätiön 70-vuotisjuhlakonsertti kokosi paikalle runsaan yleisön ja innosti konsertin järjestämiseen toistekin. Mielestäni on ollut myös idea kerätä karjalaisia lauluja, sellaisiakin, jotka eivät ole kaikille tuttuja, ja järjestää yhteislaulutilaisuus. Saas nähdä, mitä siitä tulee. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön puitteissa on hyvä toimia, mutta on muistettava että säätiö ei tee mitään, vaan ihmiset ovat ne, jotka tekevät ja toimivat. Tässä yhteydessä haluan kiittää säätiön vara-asiamiehen tehtävästä vuoden vaihteessa luopuvaa Pirjo Kiialaa kymmenvuotisesta työstä säätiön asiamiehenä ja vara-asiamiehenä. Pirjon jälkeen asiamiehen tärkeää ja työlästä pestiä on hoitanut Kirsti Naskali, mistä kiitos hänelle.

Vuosi 2018 alkaa olla loppuillaan, niin Vpl. Pyhäjärvi-Säätiössä, kuin meidän jokaisen elämässä. On aika rauhoittua ja hiljentyä joulun viettoon. Myös joulussa tärkeää on se, että nähdään kasvotusten, kootaan rakkaat ihmiset yhteen nauttimaan ja iloitsemaan juhlasta. Hautausmailla syttyvät jouluna tuhannet kynttilät niiden läheistemme muistolle, jotka ovat jo rajan takana. Kynttilät syttyvät myös Suomen valtion nykyisen rajan takana, Vpl. Pyhäjärven sankarihaukalta.

Siunatkoon meidän joulumme ja tulevan vuotemme 2019 kaikkivaltias ja armollinen Jumala, Isä ja Poika ja Pyhä Henki.

TARJAKOPALAINEN
seurakuntapastori
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen jäsen

Pitäjä-, suku- ja kirjamarkkinat kutsuivat taas kansaa Karjalatalolle

Perinteiset Karjalaiset pitäjä-, suku- ja kirjamarkkinat olivat lauantaina 17.11.2018 Karjalatalolla.

Vpl. Pyhäjärvellä oli markkinoilla oma myyntipöytä, jonka takana häärivät Vpl. Pyhäjärvi-Seurasta **Riitta Hirvonen**, **Raili Huovila** ja **Marketta Mattila** sekä Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöstä **Kirsti Naskali**. Väkeä oli entiseen tapaan paljon liikkeellä. Pitäjien ja sukujen esittelyjen lisäksi oli mahdollisuus tutustua Karjalan Liiton uuteen SieMiepuotiin, joka avattiin äskettäin Karjalatalon ensimmäisessä kerroksessa.

Oheishjelmassa oli luentoja ja markkinoiden yhteydessä julkistettiin Vuoden karjalainen pitäjä- ja kyläkirja. Valinnan teki tänä vuonna Karjalan Liiton hallituksen jäsen **Kirsti Mononen**.

Kisan voitti ”Männää Lopotti! Lahdenpohjan kauppalan kirja”, jonka on toimittanut **Helena Kujala**.

KIRSTI NASKALI

Karjalan Liiton puheenjohtaja **Pertti Hakanen** onnittelee Vuoden Karjalaisen pitäjä- ja kyläkirjan tekijöitä. Männää Lopotti! -kirjan toimittanut **Helena Kujala**, kirjatyöryhmään kuulunut **Tea Itkonen** ja Karjalan Liiton puheenjohtaja **Pertti Hakanen**.

Karjalan Liiton tema 2019

Karjalan Liiton tema vuonna 2019 on Karjalan lapset ja nuoret.

Talvisodan alkamisesta tulee kuluneeksi 80 vuotta.

Vpl.Pyhäjärvi-seura ry:n kuulumisia

Seuran syyskokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Puheenjohtajana jatkaa **Riitta Hirvonen** ja varapuheenjohtajana **Raili Huovila** toimikauden 2019. Hallituksen erovuorossa olevat jäsenet valittiin uudelleen, joten 2019 hallituksessa istuvat **Kaisa-Liisa Korhonen**, **Marketta Mattila**, **Eeva-Liisa Miikkola**, **Jenni Pääskysaari** ja **Soile Tomperi**. Hallitusta täydennettiin vielä kahdella uudella jäsenellä: **Päivi Seppänen** ja **Sara Tompuri**.

Seuran ensi toimintakauden tavoitteena on viritellä yhteistyötä Vpl. Pyhäjärven entisten naapuripitäjien kanssa. Ystävyttä yli pitäjärajojen -tilaisuus sunnuntaina 17.2.2019 kokoaa yhteen Pääkaupunkiseudun Räisäläiset, Käkisalmen kaupungin rouvasväen yhdistyksen ja Kaukola-seuran jäseniä. Maalis-huhtikuussa on seuran sääntömääräinen kevätkokous. Muusta ohjelmasta päätetään ensi vuoden hallitus.

Karjalan Liiton piirakkamestari nro 28, **Juhani Forsberg**, piti marraskuussa piirakkakurssin seuran emännille. Hän on luvannut järjestää uuden piirakkakurssin kevätpuolella Karjalatalolla. Leivinpöydän ympärille mahtuu korkeintaan seitsemän kurssilaista.

Seuran tilaisuuksista tiedotetaan jäsenkirjeillä, Pyhäjärvi-lehdessä sekä Karjalan Liiton alaisilla verkkosivuilla. Seuran myyntituotteista on tietoa tämän lehden takasivulla.

RIITTA HIRVONEN

Kuvan lyhdyn on valmistanut kuparista takoen rovasti Kaarle Wiika mallina Vpl. Pyhäjärven kirkkoaholalla olevan lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkin lyhty. Lyhty on nykyisin Pyhäjärvi-seuran hallussa. Lyhdystä on teetetty 1- ja 2-puoleisia kortteja, 1 ja 2 euron hintaisia kuorineen. Tilaukset Kaisa-Liisa Korhoselta, yhteystiedot takasivulla.

Marketta Mattila, **Raili Huovila** ja **Riitta Hirvonen** Vpl. Pyhäjärvi-seurasta pitäjä- ja sukumarkkinoilla Karjalatalolla.

Kirjakauppiaan kiireisin aika

Monelle joulukuun on kirjalahjojen ja lukemisen kulta-aikaa. Kirjakauppaa Ikaalisissa pitävä **Satu Holma** lukee toki itsekin, mutta tuskin tulevina pyhinä.

– Uni tulee joulupyhinä lukemattakin. Joulunalus on kirjakauppiaille vuoden kiireisintä aikaa, ja ainoa vapaapäivä ennen joulupäivää oli itsenäisyyspäivä, hän toteaa.

Jouluaattonakin yrittäjä on töissä puolille päivin, sitten saa hengähtää joulun ja tapanpäivän.

Mitkä ovat olleet tämän joulukauden myydyimpiä hittejä?

– Räikkönen, Michelle Obama, Remes, Mäki, Kyrö, Kunnas, Havukainen&Toivonen, hän luettelee.

Millaista kirjallisuutta itse luet, kun kirjaan tartut?

– Yleensä dekkareita ja muusikkojen elämäkertoja.

Vaikka yksityisyrittäjänä on käytännössä aina kädet työssä kiinni, niin joskus on lomailtavakin.

– Kahta työtä tehden ei ole paljon vapaa-ajan ongelmia, mutta täytyy yrittää pitää keväällä lomaa.

Yrittäjäksi jo parikymppisenä

Satu Holma valittiin syksyllä vuoden 2018 Pirkanmaan maakunnalliseksi yrittäjäksi. Hän on pyörittänyt Pirkanmaan vanhinta kirjakauppaa Ikaalisissa jo 28 vuotta – kirjakaupan puikkoihin hän tarttui vain 22-vuotiaana. Valinta on saanut laajalti huomiota.

Sitkeästi hän jatkaa edelleen isojen ketjujen kilpailusta huolimatta.

lusta huolimatta.

Palkinnostaan hän oli ylätty, ja kokee, että se on samalla tunnustus kaikille yksinyrittäjille.

Ns. kivijalkakauppojen ja erikoisliikkeiden parhaaksi valitsi hän näkee palvelun.

– Hyvän palvelun merkitystä ei voi liikaa korostaa. Pitää olla luonteva ja lähestyttävä; minulta se kai on sujunut luonnostaan, koska en ole siihen varta vasten panostanut.

Kirjakauppayrittäjyyden ohella Satu Holma toimii radio Sunin mainosmyyjänä. Heinäkuussa hänet titeloitiin Vuoden ikaalilaiseksi.

Energiaa riittää myös vapaa-ajalle

Töidensä ohella Satu Holmalta on liennyt aikaa ja energiaa myös harrastustoiminnalle. Hän on ollut mm. aktiivi nuorkauppakamarissa ja saanut tästä toiminnasta senaattorin arvonimen ko. järjestössä.

Hän on luotsannut Ikaalisten yrittäjiä ja toiminut Pirkanmaan yrittäjien hallituksessa. Eikä sovi unohtaa Ikaalisten karjalaisia ja Nyky-Marttoja.

Karjalaiset juurensa Satu Holma tiedostaa hyvin, ja on pari kertaa käynyt äidin suvun kotikonnuilla Vpl. Pyhäjärvellä. Kesän 2017 juhlilla Pyhäjärvellä hän toimi airueena lippukulkueessa.

Äiti **Raija Holma** on omaa sukua **Patrakka** Pyhäjärven Rantakylästä, Laatokan rannalta.

Satu Holma oli mukana järjestämässä vuoden 2014 Pyhäjärvi-juhlia Ikaalisissa. Silloin hänet nähtiin mukana laulukuvaelmassa esittämässä lotta Lundgreenia. Satu Holman haastattelua voi lukea heinäkuun 2014 lehdestä.

Monen toimen nainen. Menestystä jatkossakin!

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

Satu Holma lippuairueena (etualalla) vuoden 2017 juhlilla Vpl. Pyhäjärvellä.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön edustajat kävivät onnittelemassa Pirkanmaan yrittäjää tämän tarjotessa liikkeessään juhlakahvit Aleksis Kiven päivänä 10. lokakuuta. Tervehdystä ojentamassa säätiön asiamies Kirsti Naskali.

Lotta Lundgreenina vuoden 2014 Pyhäjärvi-juhlilla Ikaalisissa.

Kaapo Ijas menestyi kapellimestari-kilpailun finaalissa loistavasti

Joka kolmas vuosi pidettävä Jorma Panula -kapellimestarikilpailu kuuluu Euroopan arvostetuimpiin ja on Suomen ainoa kapellimestarikilpailu.

Vaasassa 13.-16.11.2018 pidettyyn kilpailuun oli yli 300 hakijaa, joista 20 valittiin osallistumaan varsinaiseen kilpailuun. Heistä suomalaisia oli vain kaksi. Esitysten perusteella ryhmästä karsittiin ensin 10 ja lopuksi neljä loppukilpailuun pääsyttä.

Tänä vuonna finaalissa ei jaettu lainkaan ensimmäistä palkintoa. Toisen sijan jakoivat saksalainen **Johannes Zahn** ja brittiläinen **Angus Webster**. Kolmannen sijan jakoivat suomalainen **Kaapo Ijas** ja suomalais-brittiläinen **Ross Jamie Collins**.

Kaapo Ijas on Vpl.Pyhäjärven Noitermaassa syntyneen **Johannes Ijaksen** pojanpoika.

Rakkaamme
**Toini Martta
TAMMISTO**

o.s. Karttunen

s. 27.1.1921 Pyhäjärvi Vpl
k. 24.10.2018 Tampere

*Luoja päättää päivistämme,
tietää, tuntee elämämme.
Antaa rauhan, levon suo,
jokaisen hän kutsuu luo.*

Kiittäen, kaivaten, muistaen

Martti ja Marketta

Antti, Tuija, Vuokko, Juho ja Alma

Anni

Siiri, Mikko ja Otso

Vesa, Emilia ja Inna

Marjatta

Aino ja Janne

**sisarusten lapset perheineen
muut sukulaiset ja ystävät**

Siunaus toimitettu perheen ja suvun läsnä ollessa.
Lämmin kiitos Toinia muistaneille.

Toini Tammiston muistolle

Toini Martta Tammi-
sto (o.s. Karttunen) syntyi **Heikki Karttusen** ja **Anni Kukon** nuorimpänä tyttärenä Viipurin läänin Pyhäjärven Noitermaan kylässä 27.1.1921 ja kuoli Tampereella 24.10.2018.

Isä **Heikki Heikinpoika Karttunen** oli syntynyt vuonna 1876 Polvijärvellä Pohjois-Karjalassa ja muuttanut Sakkolan kautta Pyhäjärvelle 1903 solmittuaan avioliiton noitermaalaisen Liisa Juhontytär Huttusen kanssa. Jäätään leskeksi vaimon kuoltua ensimmäisen lapsen synnytyksen yhteydessä Heikki Karttunen jäi asumaan Noitermaahan ja solmi uuden avioliiton Anni Juhontytär Kukon kanssa. Toini oli Juttulan Kukkoja Pyhäjärven Tiituan kylästä. Heikki ja Anni saivat yhdessä 10 lasta.

Toini eli pitkän elämän, lähes 98 vuotta. Pitkään elämään sisältyy aina monenlaisia vaiheita. On hyviä vaiheita, mutta myös vaikeuksia, tragedioita ja surua.

Toini oli vain 6-vuotias, kun isä kuoli ja äiti jäi yksin 11 lapsen kanssa viemään elämää eteenpäin. Vanhin sisar Selma oli silloin jo aviossa ja vanhin veli Toivo oli asepalvelusta suorittamassa. Toini kertoi, että hänellä ei oikeastaan ole muistoja isästä elossa, mutta hautajaiset hän muistaa.

Kaksi Toinin veljistä kuoli traagisesti: Tauno-veli 11-vuotiaana tapaturman seurauksena, kun Toini oli 2-vuotias ja Toivo-veli 1950-luvun alussa väkivaltaisesti. Ester-sisar lähti 1930-luvun alussa Amerikkaan. Hän tuli käymään Noitermaassa 30-luvun lopulla ja tarkoituksena oli viipä Suomessa jonkin aikaa.

Mutta kun sodan uhka Euroopassa lisääntyi, Ester aikoi pelätä, että meritie Amerikkaan suljetaan ja hän palasi takaisin valtameren toiselle puolelle.

Tämän jälkeen Ester ei enää käynyt Suomessa, mutta sodan jälkeen, kun sisaret ja veljet alkoivat viettää häitä eikä Suomessa ollut kankaita ostettavaksi, hän lähetti mm. morsiuspukuja. Toinillakin oli häissään Amerikasta saatu morsiuspuku ja huntu.

Kotikylä Noitermaa pyysi kaikkien Karttusen sisarusten mielissä rakkaana. He muistelivat sitä ja siellä asuneita ihmisiä usein ja kertoivat siitä myös meille suvun nuoremmille jäsenille.

Elämä oli ennen sotaa perheessä ja koko kylässä aktiivista ja vilkasta. Yhdistystoimintaa oli paljon ja monenlaista urheilua harrastettiin. Toini oli mm. hyvä hiihtäjä. Vanhimmalla veljellä Toivolla oli taksiauto, ja hän mm. kuljetti pitäjän nimismiestä järjestyksenpidossa. Toini kertoi Anni-äidin huokailleen, että yhtään juhlapyhää Toivo ei saanut viettää rauhassa.

Karttuselle oli sijoitettu Noitermaassa oleva Valtion puhelinkeskus. Varsinaisesti sen hoitaja oli Aini-sisar, mutta tarvittaessa muutkin perheenjäsenet pystyivät toiminaan sijaisina ja nuorimmat lapset jou-

Kirkonsanoma

”Niin hyvä, lämmin, hellä”

Joulun alla näyttää monella taholla nousevan vuosittain esille sama kysymys: Saako koulun joulujuhlissa kristillinen joulusanoma olla esillä? Voidaanko lukea joulun evankeliumi ja laulaa jouluvirsi?

Kysymykset hämmästyttävät meitä jo ikääntyneitä. Tällaisia kysymyksiä ei nostettu esille meidän kouluai-kanamme. Joulun sanoma oli ujustelemattomasti esillä.

Muutamia vuosia sitten osallistuimme lapsenlapseni koulun juhlaan. Se nimi ei ollut joulujuhla vaan ”luku-vuoden päätösjuhla”. Ohjelmassa mikään ei liittynyt joulun. Ehkä lähimmäiseksi joulua vei laulu ”Lunta tulvillaan on raikas talvisää” – englanniksi laulettuna.

Olisi syytä varjella joulua ja niitä perinteitä, joita jouluun parhaimmillaan liittyvät. Ja on varmasti tärkeää, että syntyy myös uusia jouluperinteitä sopusoinnussa entisten kanssa. Uut-

ta perinnettä – tosin jo vuosia jatkunutta – ovat seurakuntien järjestämät Kauneimmat joululaulutapahtumat. Niissä toteutuu, että laulu kuuluu jouluun, niissä koetaan, miten laulu osaltaan luo joulun.

Joulun sanomaa on satojen vuosien aikana puettu lauluihin. Ne laulut ovat ylittäneet kansakuntien ja kielten rajat. Sodankin aikana jouluyössä kaikuivat eri puolilla rintamia yhteiset joululaulut, yhteisimpänä ”Jouluyö, juhlayö”. Kun ei aina voitu viettää joulua näkyvin menoin, laulettiin. Joulun sanoma ja viehätys aukeni laulussa ja laulettaessa. Joulun lauluihin on tiivistynyt paras joulusta ja elämästä.

Usein joulun viehätystä ja vaikutusta ja pysyvyyttä meidän sielussamme on selitetty sillä, että joulu tarjoaa luovallisen ja hyväksytyyn paluun lapsuuteen. Se antaa luvan elää uudelleen lapsena koettua, antaa luvan

herkistyä – karskille aikamiehellekin. Itse joulu astuu sieluun ja mieleemme laulussa. Yksi sana toistuu monissa joululauluissa ja itse asiassa ilmaisee sen, mikä meille joulussa on tärkeää ja luovuttamatonta. Tuo sana on ”hellä”. Joulun sanoma on ”lämmin, leuto ja henkäys hellä”, joka sulattaa rinnan jäitä. Ja kun jouluun liittyvät seimi, pahnat ja tähti ovat silmissämme, niin ”mieli hellä on kristityllä, kun joulu on”. Joulu on kuin yllättäen saapunut kesä, vanha nuortuu leikkimään kuin lapsi ja ”niin hyvä, lämmin, hellä on mieli jokaisen”.

Ehkä tuo hellyyden hyvä kokemus nousee lapsuudesta, ehkä juuri jouluna saatiin kokea – ja varsinkin silloin – hellyyttä vanhemmilta ja isovanhemmilta. Lapsi tarvitsee hellyyttä kokeakseen elämän ja maailman turvallisena ja elämisen arvoisena. Lapsuuden onnenhetket syntyivät hel-

lyyden kokemuksista, niihin halutaan palata, niihin joulu antaa luvan.

Mutta hellyys ja hellyyden kokeminen on myös osa aikuisuutta ja aikuisen luullinen tarve. Miten hyvältä tuntuu joskus puolison hellä käden sipaisu poskella, hellä kosketus! Se voi olla satunnainen, harvinainenkin, hyvän hetken tuoma – mutta sellaisena ehkä erityisen arvokas.

Hellän kosketuksen vaihtoa. Miten hyvältä tuntuu hellä katse, rakastavan ihmisen katse! Hellän katseen kyllä huomaa. Yhtä hyvältä tuntuvat hellät sanat, yksikin sana! Sen kyllä kuulee! Kaipauksemme hyvän kokemiseen ilmenee juuri jouluna: ”Oi jospa ihmisellä, ois’ joulu ainainen”.

PERTTI LUUMI

tuivat usein toimittamaan keskuksen ilmoitettuja viestejä. Heikki-veli oli suojeluskunnan kyläosaston päällikkö ja maanpuolustushenki oli koko perheessä korkealla.

Sota mullisti kaikkien karjalaisten elämän. Noitermaan puhelinkeskus siirrettiin jo syksyllä 1939 YH:n aikana puolustusvoimien alaisuuteen. Toinista ja sisarista Ainista ja Tyynestä tuli sen hoitajina kuin itsestään viestilöitä.

Talvisodan alettua Toini siirtyi 10. divisioonan viestikeskukseen Kokkolina. Hän oli silloin 18-vuotias. Toini oli koko sodan ajan, viisi vuotta, puolustusvoimien palveluksessa. Välirokan aikana hän työskenteli puolustusvoimien keskuksissa Pohjois- ja Etelä-Karjalassa. Jatkosodan alettua tuli taas siirto sota-toimialueille.

Toinia lukuun ottamatta Karttusen iso sisarusarja säilyi sodassa vahingoittumattomana. Toinille tuli sotavamma syksyllä 1941, kun suomalaisen sotilaan ase laukesi vahingossa ja kuula meni läpi Toinin molemmista jaloista. Vanhemmalla iällä nämä vammat nuortuivat niin kuin usein käy ja alkoivat muistuttaa itsestään aikaisempaa enemmän. Toini kuljetettiin sairaalajunalla Vaasan sotasairaalaan. Hän muisteli olleensa ainoa nainen koko junassa. Muutaman viikon sairaalahoitoa ja toipumisen jälkeen Toini palasi lottapalvelukseen ja suoritti sitä syksyyn 1944 asti. Suurhyökkäyksen alettua kesällä 1944 Toini oli viimeisenä lottana Kivennavan Vuot-

tylly loppui, hän oli Äyräpäässä.

Sodassa koti, kotiseutu ja omaisuus menivät, mutta elämä kuitenkin jatkui. Sodan jälkeen useat Karttusen perheen jäsenet, myös Toini, asettuivat Nokialle Linnavuoreen. Anni-äiti kuoli Linnavuoreessa vuonna 1947.

Toini solmi avioliiton vuonna 1945 Seppo Tammiston kanssa ja sai kaksi poikaa, vuonna 1946 Harri ja vuonna 1950 Martin. Toini ja Seppo rakensivat omakotitalon Nokialle Jaakkolaan. Toini oli hyvä ”huusholli-ihminen” ja hoiti kodin mallikkaasti. Hän oli kätevä käsistään, teki paljon käsitöitä, oli innokas marjastaja ja hyvä ruuan laittaja. Muistan, että kun kotonani Kuljunperällä 1950-luvulla viljoja korjattiin talkoilla ja yhteisesti omistettu puimakone kiersi talosta taloon, meidän vuorollamme Toini oli meillä tekemässä talkoolaisille ruokaa, jotta äitinikin saattoi olla peltotöissä mukana.

Toini oli myös innokas puutarhanhoitaja. Jaakkolan kodin piha näytti minusta pikkutyttönä 1950-luvulla lampineen ihmeellisen ihanalta.

Avioliitto päättyi eroon 1960-luvun alussa. Ero toi elämään paljon käytännön haasteita. Mutta Toini oli tarmokas ja sinnikäs ja kään- si vaikeudet voitokseen. Hän löysi monien kotiäitivuosien jälkeen paikkansa työelämässä ja sai mieluisan työpaikan uudessa Tampereen keskussairaalassa, jossa hän työskenteli eläkkeelle jäämiseen asti. Pojat aikuistuivat, solmivat avio-

liitot ja lapsenlapsia syntyi. Mutta vielä hyvin iäkkäänä Toini joutui kohtaamaan suuren surun, oman lapsen kuoleman, kun Harri kuoli loppuuskysystä 2014.

Perhe oli Toinille tärkeä. Omien lasten ja lapsenlasten tietysti, mutta myös sisarukset ja sisarusten lapset. Hän seurasi meidän kaikkien elämää ja oli siinä mukana eri tavoin.

Kun Karjalaan, Pyhäjärvelle ja Noitermaahan 1990-luvulla pääsi jälleen matkustamaan, Toini oli ensimmäisten joukossa lähdössä. Hän teki sinne useita matkoja niin kauan kuin Heikki-veli eli ja vei myös lapsenlapsiaan katsomaan Karjalaa. Toini oli siellä meille nuoremmille monesti hyvänä oppaana ja matkanjohtajaveljelleen Heikille hän oli hyvä apu. Näiltä matkoilta on paljon mukavia muistoja.

Toinin nyt lähdettyä ”tuonilmaisiiin”, ne henkilöt, joilla on lähes aikuisenikäisen ihmisen omakoh- taisia muistoja Pyhäjärveltä ja Noitermaasta ajalta ennen sotaa, ovat entistä harvemmassa. Ei ole enää ketään, keneltä kysyä.

Viimeiset vuotensa Toini asui Tammenlelväkeskuksessa Tampereella. Siellä, varsinkin viimeisinä aikoina hän oli mieleissään usein Pyhäjärvellä ja Noitermaassa. Toini säilytti tarmokkuutensa ja valoisuutensa loppuun asti. Hoitajat kertoivat pitäneensä hänestä juuri sen vuoksi.

Kummitäti lämmöllä muistaen

KIRSTI NASKALI
o.s.Karttunen,
Toinin nuorimman
veljen Matin tytär

Merkkipäiviä

Eila Tellervo Räikkönen o.s. **Hinkkanen** on viettänyt 100-vuotispäiväänsä 17.11.2018 Tampereella läheistensä kanssa.

Hän on syntynyt 17.11. 1918 Pyhäjärven Vpl. Pyhäjärven Sortanlahdessa. Hänen vanhempansa olivat Pekka ja Helena Hinkkanen.

Kerro perheen ja
suvun uutiset
lehdessä;
muistathan kuitenkin
aina kysyä
asianosaisilta luvan
tietojen julkaisuun

Pelkose Toini-mummo tiesi vanhat viisaudet

Marraskuun 12. päivä tuli kuluneeksi vuosi **Toini Maria Pelkosen**, o.s. **Vesikko**, kuolemasta.

Toinilla oli useita pitkäaikaisia kirjeenvaihtoystäviä. Olin yksi heistä. Kirjeenvaihtomme kesti noin 20 vuotta ja se sai alkunsa Noitermaa-kirjojen kautta, olihan Toini keskeisiä muistelijoita kirjoja kootessa.

Luin nämä monet kymmenet antoisat kirjeet uudelleen, ja huomasin, miten Toini useissa eri yhteyksissä muisteli mummonsa sanontoja ja elämänohjeita. Soitin Toinin tyttärelle **Irmeli Aumolle** ja kyselin, voisiko näistä Toinin mummoon liittyvistä muistoista kirjoittaa lehteemme. Irmeli piti ajatusta hyvänä ja hän lupasi lähettää Toinin isovanhempia esittävän kuvan kirjoituksen yhteyteen.

Mummon henkilötietoja

Toini Pelkosen isänäiti, **Maria Vesikko**, o.s. **Matikainen**, syntyi Pyhäjärven Porsaanmäellä 1871 ja kuoli Keuruulla 1944.

Maria avioitui 17-vuotiaana itseään 12 vuotta vanhemman, samasta kylästä kotoisin olevan **Mikko Vesikon** kanssa. Heille syntyivät lapset **Matti**, **Hilja** ja **August**. Toini oli Matin ja vaimonsa **Marian**, o.s. **Kaasalainen**, esikoinen ja samalla vanhin Maria-mummon lapsenlapsista.

Toini kertoi, että mummo hoiti perheessä emännöyden ja miniät hoitivat karjan ja että hän Toini, oli ”mummon kässäkassa-

ra”, pikku apulainen ja pienestä asti paljon mummon kanssa.

Noitermaanseudun historiikin Porsaanmäen kylää esittävässä kohdassa Toini kertoo mummostaan näin: ”Maria Vesikko omaa sukuaan Matikainen on sukunsa viimeinen tällä kylällä. Hän on MikoMar, settäi Mar tai ennoiMar, onhan kylässä viidessä perheessä Vesikkoja. Hän on lasten ystävä ja ymmärtäjä, Mamma kummilapsilleen ja heitä on useita. Pyhäkoulunopettajana hän on ollut vuosikymmenet. Monet kylän lapset hän on saattanut maailmaan ja hänet kutsutaan koteihin myös silloin, kun elämä on päättymässä.”

Toinin kirjeistä poimittua

Eri elämäntilanteissa Toinin mummolle oli osuvia lausahduksia tai ohjeita. Olen kerännyt niitä aihepiireittäin.

Seurustelusta: Toini kertoi: ”Muistan kerran, kun tulin iltamista kovalla pakkasella, hän kutsui viereensä, otti käteni, hiersi niitä ja sanoi; Kun se poika, kenen kanssa palellutit itsiäis, ei olisi viinan juoja eikä kortin lyöjä. Se mummon toivomus täyttyi”. Myös Toini useissa yhteyksissä muisti mummonsa sanoneen, että Ihmisen ruumis on Pyhän hengen temppele.

Matkustamisesta: - Ei sua jäähä paikoille. Viel se tuloo sekkii aika ettei jalka nousekkaa.

Vaikeuksien kohdatessa: - Luoja tietää, mitä ihmine sietää, tai - Vällie ylös nostetaan, taas alas lasketaan. Sairauksissa: - Pientä ki-

pijää (sairautta) ja köyhää sukulaista ei saa halveksia.

Illalla nukkumaan mennessä: - Ei sua antaa aurin-go laskie vihan yli, (Puhuttava hyvät ja pahat, Toinin selitys) tai – On taas päivä illas, päivä lähempän kuolemaa.

Mukavuuden halun voittaessa: - Kyl se musta enkel ossaa viekotella. (Toini: ”Nämä mummon sanat tulivat mieleen, kun oli muka kiire, enkä ehtinyt lähteä Hopeaniemessä ollessani päivänavaukseen.”)

Hoitokodissa Toini oli joskus apealla mielellä ja väsyneenä ja muisteli silloin mummonsa sanoja: - Sitä koiraki koiksee sannuo, mis yön lepää, tai - Kun otat voimat pois, ota työhalut kii.

Perintöriidoissa: - Tyhjän tulon, tyhjän lähen, armuo uottelen.

Talvisodan aikana evakopaikassa Toinin mummo muisteli kotikylän naapurin, Kuisman ”emon” sanontaa: - Paikan tiijän kussa synnyin, paikan muistan missä kasvoin, vaan en tiie sitä siijaa, missä kuolo koh-tajaapi.

Hautajaisiin menosta: - Ei häneltä kysytty, joutaaks hää kuolemaa. Meil on ain aikaa männä hautajaisii. Ja vielä: - On paremp männä surutalloo kui ilotalloo ja muistella ommaa loppuaan.

Tästä kerron omakoh-taisen kokemuksen siitä, miten Toini elämässään toteutti mummonsa ohjeita. Isämme, **Pulakan Pekka**, kuoli liikenneonnettomuudessa 1965. Me lähiomaiset olimme kovasti ”otet-tuja”, kun siunaustilaisuus-

teen Nokian kirkossa osallistuivat myös Helsingistä asti tulleet Pelkosen Toini ja **Lauri** ja mukanaan heillä oli Lahdesta hakemansa Laurin äiti, **Pelkosen Alina**. Oli lisäksi lokakuu, pimeä aika ja kova pakkanen. Vanhempamme, **Pulakan Pekka** ja **Anni** sekä **Pelkosen Paavo** ja **Alina** olivat olleet nuoruuden ystäviä. Tämä oli todella kaunis huomionosoitus Toinilta ja Laurilta isämme muistolle.

Toinin mummon viime vaiheita

Kesällä 1944 tuli toinen lähtö rakkaasta kotikylästä. Vaellusvuodet -kirjassa Toini kuvailee noita tapahtumia: ”Lähtökäsky tuli perjantai-iltana 16. kesäkuuta. Sunnuntaiaamuna, kun lähdimme, luonto oli kauneimmillaan. Evakkojen vyöry täytti tien. Siinä tulivat Musakanlahden, Tiituan, Miissuan ja Porsaanmäen ihmiset. Mummoni makasi halvaantuneena telakoilla (hevosrattaat, joissa on tilaa em. vuoteelle). Aukusti-setä vei häntä pysäkillä. Lähtövalmiina oli myös Pelkosen perhe sekä naapurin **Anna**-tytär (**Savolainen**).

Juna oli täpösen täynnä. Liikkumaan ei päässyt, kun tavarat olivat käytävillä. Lapset itkivät ja vanhuksilta meni muisti. Kotona terveärkinen saattoi nyt yks-kaks nousta ja lähteä kahvin keittoon, kauran kylvöön tai kanoja ruokki-maan. Kävin junan seisoes-sa katsomassa mummoani eräässä umpivaunussa. Mummon vierellä eräs halvaantunut nainen hoki:

Vesikon mummo ja äijä.

”Saksalaiset kostavat Suomen kansan kärsimykset”. Mummoni sanavarasto oli niukka. Hän yritti sanoa: ”Älä toivo kostoa, ylhäällä on kostaja”.

Raskas evakkotaival päättyi Keuruun asemalle. Umpivaunussa kulkenet sairaut vanhuksset joutuivat outoihin oloihin ja useat eroon omaisistaan. Maria Vesikko, Toinille ja muille lapsenlapsilleen rakas mummo, kuoli marraskuussa 1944 ja hän sai viimeisen leposijan Keuruun hautausmaassa.

Päivi-tyttären ”saatesanat” Toinin kirjeeseen (vi-

meisiä kirjeitä)

”Äiti on kuitenkin, sairauksista huolimatta, ihailtavan rohkea, reipas ja sinnikäs menemään eteenpäin ja hyvin myönteisesti elämään edelleen suhtautuva. Virret ja raamatunkohdat tuovat lohtua ja turvaa, varsinkin sellaiset, jotka ovat seuranneet äitiä lapsuudesta lähtien, oman mummon virret.”

Kirjeenvaihdosta kiitolisena

ANNA-LIISA
HEIKKILÄ

Musiikki- ja Runotilaisuus viihdytti Ikaalisissa

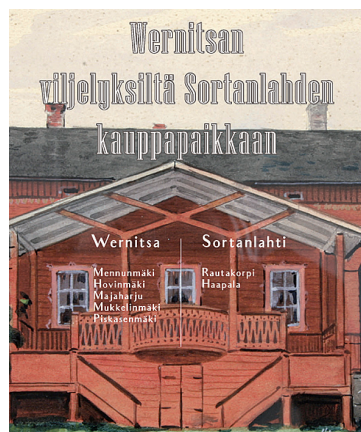
Ikaalisten Karjalaseura, Ikaalisten kaupungin kulttuuritoimi ja OP Sata-pirkka järjestivät Juhlatalo Omalla Tuvalla Ikaalisissa sunnuntaina 18.11. 2018 hienon musiikki- ja runotilaisuuden ”Suomalaista runoutta ja laulun lyriikkaa”.

Oopperalaulaja **Jaakko Ryhänen**, pianisti **Maila Böhm** ja lausuntataiteilija **Liisamaija Laaksonen** esittivät täydelle salille suomalaisen musiikin ja runouden helmistä kootun upean kokonaisuuden.

Esitysten jälkeen oli kahvitarjoilu, josta vastasi Ikaalisten Karjalaseuran tehokas talkooporukka, joka hoiti myös viime vuonna Pyhäjärvellä Vpl. Pyhäjärvi-juhliilla Pyhäjärvellä kahvitarjoilun.

KIRSTI NASKALI

Pianisti **Maila Böhm**, oopperalaulaja **Jaakko Ryhänen** ja lausuntataiteilija **Liisamaija Laaksonen** Ikaalisten Omalla Tuvalla.

WERNITSAN VILJELYKSILTÄ SORTANLAHDEN KAUPPAPAIKKAAN

Kyläkirja kertoo Vpl. Pyhäjärven Wernitsan, Sortanlahden, Haapalan ja Rautakorven kylähistoriaa. Tarinoiden tukena selkeät karttalehdet.

Hinta 40 euroa + postitus ja pakkaus.

Kirjan toimittanut Ikaalisten Karjalaseura

Yhteystiedot, puh. 040 734 28 65 /

sähköposti, lea.jokinen@ippnet.fi

Tonttu-ukko ja tonttuakka

Lankatontut, Aira Rantala-Pantti o.s. Tenkanen

Lapset Eino ja Eeva katselivat ikkunasta ulos lumista talvimaismaa. Uunin reunalla olivat kuivumassa lapaset ja saappaat. Tämä päivä oli heille toiminnan ja talvi-ilon päivä heidän pyöritellessään pihassa pieniä ja koko ajan suurenevia lumirullia lumiukkojen tekoa varten. Lapset päättivät rakentaa omat lumiukkonsa omien toiveidensa mukaan. Eeva sanoi, että en tee lumiukosta tontun näköistä, koska en tee tonttua vaan tonttuakkaa eli tontun vaimoa. Ja akasta pitää tulla kaunis ja iloinen näköinen.

Mutta miten erottaa tonttuvaimon tontusta. Onko tonttuvaimolla samanlaiset vaatteet kuin tontullakin. Eipä tietenkään. On pitkä punainen mekko siniharmaalla esiliinalla. Päässä jouluhattu ja jalassa siniset huopikkaat. Jos en löydä sinistä väriä tarpeeksi, niin tonttuvaimon huopikkaista tulee siniharmaat. On siinä ohikulkevilla katselemissa. Eivät ole koskaan nähneetkään tonttuvaimoa eivätkä ainakaan näin kauniisti puettua.

Einokin sanoi tekevänsä tontun, mutta oikean näköisen, juuri sellaisen, mitä olemme kuviissa nähneetkin. Päässä sillä on punainen tonttulakki. Vartalo on lyhyt, pyöreämahainen ja pukuna on punainen pusero valkoisilla reunoilla. Valkoinen parta on kasvanut hyvin pitkäksi kahdensadan vuoden aikana. Nyt kuitenkin hän teki sen naavasta tontulle saman päivänä. Tonttu sai nenänsä pitkästä porkkanasta. Äiti näki ikkunasta lasten joulutontut ja mekin seurasimme lasten lumisia leikkejä muutaman päivän ajan. Illalla kurkkasin ikkunasta ja mitä siellä silloin tapahtuikaan. Jänis oli juossut paikalle ja huomannut tontut. Se pyöri niiden ympärillä parikin kertaa ja sitten yhdellä venytyksellä nappasi suuhunsa tontun porkkanan. Ei kestänyt kuin muutaman minuutin porkkanan mennessä parempiin suihin.

Lähdimme muutamaksi päiväksi mökille ja tuli vielä näin talviaikaan aivan lämmin ja runsassateinen sää. Kotiin tultuamme piti heti nähdä tonttujen kunto näiden sateiden jälkeen. Maassa oli jäljellä vain isot möykyt tonttulumista ja niiden päällä äidiltä lainatut sateesta kärsineet tonttulakit. Lapset hakivat ne pois eikä muuta poishaettavaa ollutkaan. Niin lyhyeksi jäi tonttujen elämä lumihangessa. Mutta jouluhan oli vasta tulossa. Kaikki jäimme iloisilla mielillä odottamaan jouluaattoja ja joulupukkia. Kodin ilmoitustaululla on ollut jo puoli vuosisataa langasta vedettävä joulupukki. Lapset muistavat meille kylään tullessaan käydä sen narua nykäisemässä. Joulupukki on iloinen ja aina mielellään vastaa pyyntöön käsiä ja jalkoja heilutellen.

TUOMO TENKANEN
tk. operaattori, eläkkeellä
Kerava

Mukavaa oli taas Tampereen kerhon pikkujouluissa eri sukupolvien voimin

Tampereen seudun Vpl. Pyhäjärvikerhon pikkujoulua vietettiin joulukuun ensimmäisenä päivänä Ravintola Pyynikissä.

Puheenjohtaja **Aila Kuhlmanin** toivotti juhlaa tervetulleiksi. Iloksemme olimme saaneet mukaan kaksi tonttutyttöä, 5-vuotiaat kaksoiset **Anna** ja **Elle Karjalaisen**. Tytöt lauloivat: *Tuiki, tuiki tähtönen (suomenkieliset sanat: Maisa Krokfors)*, sekä *Joulupuu on rakennettu* (san. Gustaf Oskar Schönerman, säv. suomalainen kansanlaulu). Pääsimme näiden esitystenmyötä aitoon joulutunnelmaan.

Entisajan joulun odotuksesta **Marjatta Elio** esitti säkeitä Kantelettaresta, kuten: *Tule meille Tuomas kulta, tuopa joulu tullessasi! Tule kekri, jouvu joulu sekä pääse pääsiäinen! Kyll' on kystä aitasamme, paljo pantua eloa, sirkan reisi, paarman jalka, peiposen peräpakara, sammakon sakarivarvas, sisiliskon silmäpuoli*.

Pyhäjärvellä sanottiin: *Joulu tulla jongertaa, liba, leipä lingertää*.

Kirsti Ulonen esitti Sakari Topeliuksen sanoittaman ja Jean Sibeliuksen säveltämän joululaulun: *En etsi valtaa loistoa...* Laulu sopikin hyvin tähän hetkeen myös siksi, että pian on säveltäjämestarin syntymäpäivä.

Jouluateria jo odottikin, joten käytiin syömään ja samalla oli mahdollisuus haasteluun.

Aterian jälkeen jatkui taas ohjelmallinen osuus. **Helvi Kalttila** lausui äitinsä **Emilia Pärssisen** kirjoittaman runon *Vuosien takaa*, sekä tähtinsä **Helmi Pärssisen** kirjoittaman runon *Joulutähteni*.

Pirjo Kiiala kertoi ja lausoi Karjalan kauneudesta ja Laatokasta, joka tavoitti

rannoillaan ison osan Karjalaa. Pyhäjärvelläkin rantaviivaa oli 47 km.

Veikko Lavin *Evakon laulussa*, sen viimeisessä säkeistössä on Karjala pitänyt jättää ja aloittaa uusi elämä evakossa: *Omaa peltotiliekunaan kun äiti äesti, niin uuden elon alkamista kiurut säesti. Mie istuin pienen veljen kanssa siinä pellon laidalla, kerroin hänelle miten kaunis oli kerran Karjala*.

Kuultiin myös Juha Lannun sanoittama ja säveltämä Laatokka-aiheinen *Äiti Karjala*. Karjalaisseurojen Tampereen piirin järjestämässä uusien karjalaislaulujen sävellyskilpailussa v. 2010 kilpailuraati valitsi sen voittajaksi 276 kilpailukappaleen joukosta. Laulu vie kuulijansa kesäöiselle Laatokalle ja sarastavan aamun kokemukseen. Sen kerto-säkeessä lauletaan: *Vaikeaa maailmassa minne tieni vie, paikkaa kauniimpaa ei muistoissani lie*.

Yhteisesti laulettiin *Arkihuolesi kaikkei heitä* (san. Alpo Noponen, säv. Leevi Madetoja) sekä *Kotimaani ompe Suomi* (suomalainen kansanlaulu).

Arpajaiset ovat perinteisesti kuuluneet juhlaohjelmaan. Arpamyyjänä toimi jälleen **Paula Kiiskinen**. Voitot oli saatu lahjoituksina kerholaisilta. Pientä jännitystä riitti, osuuko numero kohdalle. Arpajaisohjelman jälkeen olikin jo paikallaan kahvi joulutortun ja piparin kera. Tilaisuuden päätteeksi laulettiin *Karjalaisen laulu* (san. ja säv. P. J. Hannikainen).

Tulevana vuonna on kerhollamme vuoro järjestää muistohetket 4.6. Karjalapuistossa Kalevassa Muisto elää -patsaalla, sekä Pyhänpäivänä Karjalaan jääneiden vainajien muisto-

Noora-äiti Ellen ja Annan tukena tyttöjen esiintyessä.

merkillä Kalevankankaalla. Tilaisuuksista kerromme myös aikanaan lehdessä.

Seuraava tarinatuokio on maanantaina 7.1.2019 klo 13 osoitteessa Koulukatu 12, Tampere. Tervetuloa!

Toivotamme tämän lehden välityksellä kaikille lukijoille Rauhallista Joulua ja Hyvää uutta vuotta 2019!

PIRJO KIIALA
kerhon sihteeri

Marjatta Elio esitti säkeitä Kantelettaresta. Ohjelmia kuunneltiin ja lauluihin sai tietysti yleisökin osallistua.

Pitäjän merkllisin paikka?

Tämän lehden marraskuun numerossa oli **Kirsti Jääskeläisen** äidiltään saama ja lehdelle toimitama mielenkiintoinen lehtileike "Vanhoja tietoja pyhäjärveläisistä...". Artikkelissa oleva maininta "Pitäjän merkllisin paikka" jäi arvoituksiksi. Mikä se voisi olla?

Vastaus kysymykseen löytyi **Otto Imm. Helanderin** toimittamasta Wiipurin läänin kalenterista 1893. Sen mukaan pitäjän merkllisin paikka on *Koneviitsan kreikkalaisvenäläinen luostari*. Luostarin, kuten myös muu lehtileikkeen teksti, on samanaikaisena lainaus em. kalenterista.

Lehtileikkeen taitto (luostarin teksti vasemmalla palstalla) poikkeaa kalenterin taitosta, missä luostarin teksti jatkuu välittömästi oikealla palstalla. Lehtileikkeen teksti on täsmällinen kopio kalenterin alkuperäisestä tekstistä edellä kerrottua teknistä taittopoikkeamaa lukuun ottamatta.

Läänin kalenteri ei ollut mikään taskukalenteri, vaan se oli yli 500 sivuinen järkäle. Kalenterissa tehdään selkoa alueen maantieteellisistä ja historiallisista oloista, väestön koostumuksesta, yhteiskunnallisista, taloudellisista ja sivistyksellisistä oloista pitäjittäin. Helander ar-

vioi tuon ajan tyylille ja asenteille tunnusomaisesti kaikkia näitä tekijöitä suorasukaisesti. Kalenterista saa hyvän käsityksen millainen valtion- ja kunnallishallinnon edustus oli kullakin paikkakunnalla. Oheisena eräitä poimintoja kalenterissa olevista Pyhäjärven pitäjää koskevista aiheista.

Helander kertoo laajasti kannakselaisista maisemista vesistöineen. Hän tuo esille Vuoksen vesistöä kuvattaessaan Konnitsanjoen, Kiima-, Pyhä- ja Yläjärven. Vuoksen vesistöä lisävesineen kuvattaessaan hän toteaa: "... rantamat ovat näköalansa suhteen mitä viehättävimmät ja viljavuutensa katsoen läänin parhaimpia seutuja."

Läänin metsätaloudesta huolehti Wiipurista käsin ylimetsänhoitaja, **Karl Ernst Wreden** johdolla metsänhoitolaitos, joka jakautui hoitoalueisiin. Pyhäjärvi kuului Laatokan hoitoalueeseen. Pitäjässä oli kruununmetsiä 15 002,77 tynnyrialaa. Metsänvartijana toimi **A. Linni**.

Wiipurin lääni oli tuohon aikaan laaja rajoiltaan. Siellä tarvittiin alueellisesti kattava tullilaitos. Tullitarkastuspaikkoja oli läänissä lähes 30. Pyhäjärvellä Sortanlahti oli yksi näistä. Sen päällikkönä toimi tulliviskaali **August Eriksson**.

Lääniin sijoitettu sotaväki koottiin kahdessa kutsuntapiirissä. Ensimmäinen kutsuntapiiri oli Wiipurissa ja toinen Käkisalmissa. Sen päällikkönä oli sotakomisario, majuri **Karl Ludvig Ullner** ja sihteerinä **Gustaf Oskar Cajander**. Pyhäjärven asevelvolliset kuuluivat reservipiirin 30:teen komppaniaan. Harjoituspaikka oli Kyyrölän hovi Muolaan pitäjässä.

Läänissä oli neljä eläinlääkäripiiriä. Pyhäjärven ja Sakkolan pitäjät sekä Metsäpirtin kappeli kuuluivat Käkisalmen kihlakunnasta Uudenkirkon piiriin. Eläinlääkärinä ei ollut vielä asetettu kertomusvuonna. Hänen asemapaikkansa olisi ollut Uudenkirkon pitäjän kirkonkylä.

Käkisalmen kihlakunta jakautui viiteen käräjäkuntaan. Näistä Pyhäjärven pitäjä oli numerolla IV. Talvikäräjät pidettiin tavallisesti helmikuussa ja syyskäräjät joko syys- tai lokakuussa talollisen **Matti Inkisen** talossa Keljan kylässä.

Kihlakunnan virkamiehiin kuuluivat muun muassa: tuomari, kruununvouti, henkikirjoittaja, piirilääkäri ja lunastettujen lahjoitusmaiden hoitaja. Viimeiseksi mainittua tehtävää hoiti vt. **Oskar Theodor Nordström**. Hän asui Räisälässä.

KAUKO
HINKKANEN

Kauko Hinkkanen sai Kirsti Jääskeläisen toimittamasta lehtileikkeestä marraskuun numerossa impulssin antaa vastaus lehdessä olleeseen kysymykseen. Hinkkasella sattui olemaan kalenteri, mistä vastaus löytyi.

Huittisten Karjalaisten joulujuhla sujui perinteiseen tapaan

Tällä kertaa Huittisten Karjalaseura vietti joulujuhlaa perjantaina 30.11. Huittisten Invatuvalla. Perinteiseen tapaan ohjelmaan kuului puheenjohtajan tervehdyspuhe ja nuorten musiikki- ja tanssiohjelmaa. Lauluesityksistä vastasi Miia Paasikivi. Naistoimikunnan puuro- ja kahvitarjoilun lomassa suoritettiin arpajaiset ja sitten saapuikin odotetusti joulupukki. Puheenjohtaja Heikki Kiiski kertoi myös ensi kesän tulevasta Vpl. Pyhäjärvi-juhlista Huittisissa.

REINO ÄIKIÄ

Miia Paasikivi lauloi ja tytär Oliiviakin oli pikkujouluissa mukana (kuva ylhäällä vas.).

Nina Naatulan ohjaamana tanssiryhmä "punanuttuja".

Karjalaseuran pj. Heikki Kiiski kertoi pikkujoulupuheenvuoronsa ohessa myös ensi kesän juhla- ja tanssiohjelmuista.

Historiatietoa yli 30 kirkosta ja kirkkomaasta

Lauri Rämö on Muolaalaisten seura ry:n, joka on yksi Karjalan Liiton pitäjaseuroista, hallituksen aktiivi jäsen. Hän on vastannut viime vuosina mm. talkootöiden järjestämisestä Muolaassa luovutetun Karjalan alueella. Talkoita pidetään säännöllisesti toukokuusta syyskuuhun 3-4 viikon välein. Kirkkomaat pidetään siisteinä puistoina, alueet siivotaan ja muistomerkeistä pidetään hyvää huolta.

Lauri Rämön suvun juuret ovat Muolaassa jo 1600-luvulta lähtien. Lauri Rämöä kiinnostavat historia, sukututkimus ja valokuvaus. Näiden harrastusten myötä on kertynyt aineistoa myös esitelmään Karjalan kirkkoista ja kirkkomaista.

Vammalan Karjalaseuran tarinaillassa Vammalan kauppantalolla hän esitelmöi 25.11.2018.

Lauri Rämö on kysytty esitelmöitsijä, hän on käynyt puhumassa kirkkoista myös Venäjän puolella.

Vammalan Karjalaseuran tarinaillassa Kauppantalolla sunnuntaina 25.11.2018 Lauri Rämö esitelmöi luovutetun Karjalan kirkkoista ja kirkkomaista. Tilaisuuden aluksi Merja ja Pekka Laaksonen esittivät upeita tulkintoja perinteisistä Karjala-aiheisista lauluista.

Lauri Rämön esitelmässä käydään läpi yli kolmenkymmenen kirkon ja kirkkomaan historia niiden rakentamisvuodesta aina nykypäiviin saakka. Historia-tiedot, ja se miltä kirkot ja maisemat näyttivät ennen sotia, ovat peräisin kolmesta ennen vuotta 1944 ilmestyneestä kirjasta:

* Paavo Koponen. Karjalan kirkkokummut

* Leo G. Pohjola. Vaienneet temppelit

* Eino Kiuas, Toivo Rappeli ja Antti Halonen. Suomalaisten ristiretki

Nykyistä tilannetta vastaavat tiedot ja havainnot perustuvat Lauri Rämön omiin matkoihin, tutkimuksiin ja haastatteluihin. Nykytilannetta esittävät valokuvat ovat pääosin Lauri Rämön itsensä eri vuosina kuvaamia.

Lauri Rämön esitelmä on todella mielenkiintoinen ja informatiivinen. Esitystä väreivät Lauri Rämön Karjalanmatkoilla ottamat valokuvat sekä mukaansa tempaavat kertomukset hänen omista kokemuksistaan Karjalasta, sen kirkkoista ja kirkkomaista sekä Karjalassa kohtaamiensa henkilöiden tarinoista. Ei ihme, että karjalaisesta kulttuurista kiinnostuneet ovat pyytäneet sitä toistuvasti esittämään.

Sastamalassa pidetty esitelmä oli jo yhdeksäs esituskerta. Joka kerta esitelmään on tullut yleisöltä täyden-nyksiä, ja niin nytkin. Kaikki luovutetun Karjalan kirkkoihin liittyvät tiedot, erityisesti omat valokuvat ja omakohtaiset kokemukset, ovat edelleen tervetulleita. Lauri Rämö ottaa niitä mielellään vastaan ja täydentää tarvittaessa esitystään. Yhteystiedot löytyvät www.muola.fi sivulta.

Ennen sotia Karjalan seurakuntaelämä oli vahvaa ja seurakunnat aktiivisia. Seurakunnat olivat aluksi hyvin

suuria. Suurimpia kirkkoja olivat Säkkijärven 4000, Jaakkiman 3000, Kivennavan 2700 ja Muolaan 2200 kuulijaa vetäneet kirkot. Vertailun vuoksi mainittakoon, että Helsingin tuomiokirkkoon mahtuu 1200 kuulijaa. Vanhin kirkkoista oli Vpl Pyhäjärven kirkko vuodelta 1765. 1930-luvulla syntyi paljon uusia pienempiä seurakuntia ja kirkkoja, kun suuret seurakunnat pilkottiin pienemmiksi.

Suuri osa luovutetun Karjalan kirkkoista tuhoutui sodissa. Sodista selvinneet kirkot otettiin silloisessa Neuvostoliitossa muuhun käyttöön, varastoiksi, karjasuojiksi, tehtaisi tai kulttuuri-keskuksiksi. Aikaa myöden myös näistä useimmat ovat tuhoutuneet ryöstöjen, tuhopolttojen ja kunnossapidon puutteessa. Alkuperäisessä kirkkokäytössä luovutetun Karjalan kirkkoista ovat säilyneet ainoastaan Terijoen ja Kaukolan kirkot.

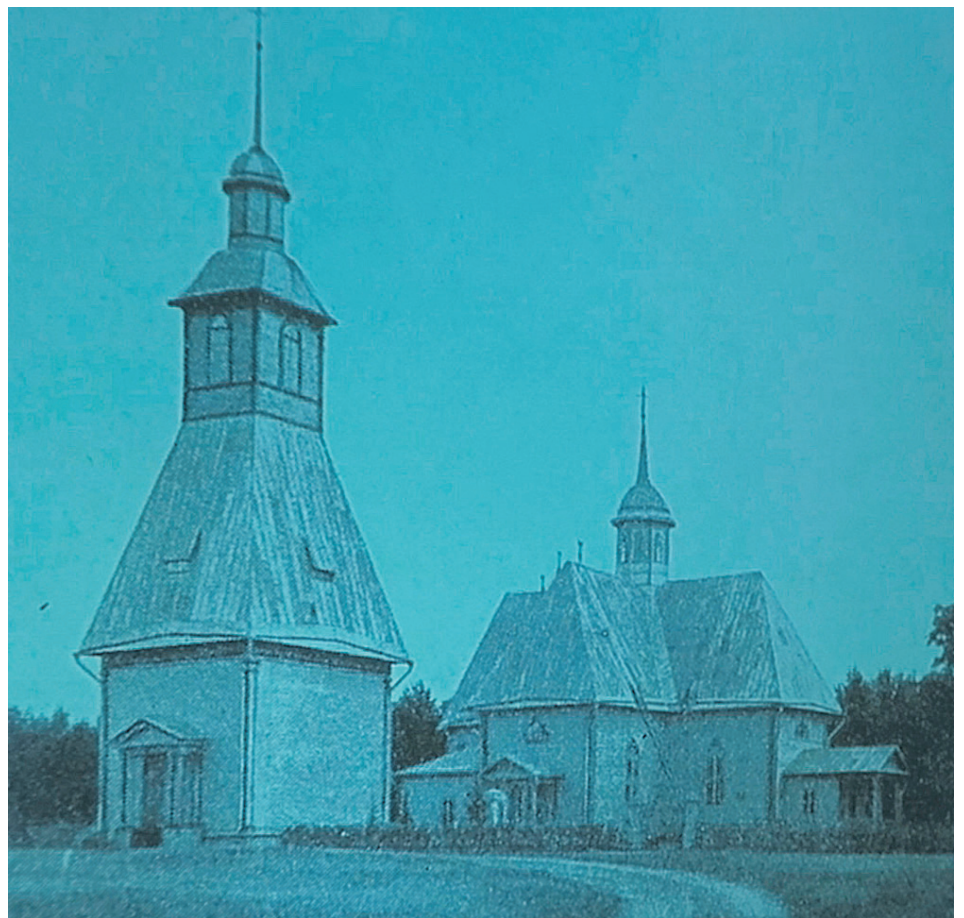
Sastamalan alueen karjalaiset ovat kotoisin Vpl Pyhäjärveltä, joten tämän kirkon tarina ja kohtalo kiinnosti kuulijoita aivan erityisesti. Pyhäjärven kirkko valmistui vuonna 1765 ja se oli vanhin luovutetun Karjalan kirkkoista. Kirkon suunnitteli **Lorenz Stoffer** ja siinä oli 1250 istumapaikkaa. Yleisön joukossa oli myös muutama Pyhäjärvellä syntynyt henkilö, joista **Osmo Huovinen** kertoi, että hänet on kastettu tämän kirkon alttaritaulun tykönä Pyhäjärvellä.

Pyhäjärven kirkon kohtalosta tiedetään, että suomalaiset polttivat kirkon vuonna 1940 ensimmäiselle evakkomatkalle lähdettäessä, koska pyhää paikka ei haluttu antaa venäläisille.

Kirkon sytyttäjistä ja sytyttämistavasta on ollut ristiriitaisia tietoja, mutta **Seija Hirvikoski** kertoi äijänsä eli isoisänsä olleen mukana, kun kirkko poltettiin. Seijan mukaan hänen äijänsä ja kaksi muuta seurakunta-aktiivia leikkasivat alttaritaulun irti. Tämän jälkeen he veisasivat virren ja sytyttivät kirkon palamaan.

Lauri Rämön tiedot soittapapista ja upseerista kirkon sytyttäjänä ovat todennäköisesti vääriä. Seijan tiedot ovat luotettavia, koska hän on saanut ne suoraan isoisältään, joka on sanonut olleensa itse mukana kirkkoa sytyttämässä.

Nykyisin Pyhäjärven kirkon alttaritaulu on Huittisen ja krusifiksi Tyrvään Pyhän Olavin kirkossa. Kirkonkello ja kattokruunu ovat Pellossa ja ehtoollisvälineet Yli-Iin seurakunnalla.

Vpl Pyhäjärven kirkko. * Suunnittelija Lorenz Stoffer * Valmistui v 1765 * 1250 istumapaikkaa * Vanhin luovutetun karjalan kirkkoista Alkuperäisen kirkon kellotapulit olivat kaarevalinjaiset. Kuvassa on vuonna 1902 peruskunnostettu kirkko, jonka suunnitteli Josef Stenbäck. Tällöin kellotapulit muutettiin nelikulmaiseksi. Kirkko säilyi talvisodan taisteluissa, mutta suomalaiset polttivat sen aselevon solmimisen jälkeen 15.3.1940. Pyhää paikkaa ei haluttu antaa venäläisille. Nykyisin: * Krusifiksi on Tyrvään Pyhän Olavin kirkossa * Alttaritaulu on Huittisten kirkossa * Kirkonkellot ja kattokruunu Pellossa * Ehtoollisvälineet Yli-Iin seurakunnalla

Historiallisesti merkittävien kirkkorakennusten tuhoutuminen sodissa ja niiden jälkeen on surullista, mutta Lauri Rämön esitelmän pohjavire on kuitenkin myönteinen. Kirkkojen karun kohtalon myötä esitelmä kertoo karjalaisesta luonteenlaadusta, rakkautesta kotiseutuun, auttamishalusta ja talkoohengestä karjalaisen kulttuurin vaalimiseksi.

Karjalan Liitto sekä sen pitäjä- ja karjalaseurat toimivat aktiivisesti kirkkomaiden ja muiden alueiden suojelemiseksi, joilla on sankarihautoja ja sodissa kuolleiden muistomerkkejä. Kirkkomaille tehdään vuosittain paljon erilaisia talkoo- ja suojelutyötä karjalaisen perinteen vaalimiseksi. Kirkkomaista on tehty kirkkopuistoja, joissa on sankarihaudat, muistomerkit ja opastaulut, joissa kerrotaan alueen historiasta sekä suomeksi että venäjäksi. Kirkkopuistoissa ja muistomerkeillä järjestetään säännöllisesti erilaisia juhlatilaisuuksia.

Viime vuosina Karjalaan on rakennettu myös uusia kirkkoja, joista mainittakoon Kyyrölä, Lintula ja Pölläkkälä. Kyyrölän uudessa kirkossa on hienot kirkonkellot. Kelloja on useita ja niiden soittaminen on nähtävyys sinänsä. Kel-

lojen soittajan käsissä, kyyröläisissä ja jaloissa, ja joka paikassa, on kiinni naruja, joista vedellessä kelloista tulee kauniita musiikkia.

Lintulassa tuhoutuneen luostarin vanhoille perustuksille on rakennettu hirsistä uusi ortodoksinen kirkko, kopiona alkuperäisestä kirkosta.

Karjalaisten yhteisöllisyys ja kulttuuriperinnön vaaliminen ovat Venäjällä heittäneet myönteistä kiinnostusta erityisesti Karjalassa nyt asuvissa nuorissa ihmisissä. He haluavat lisätä tietoa Karjalan alueen historiasta ja kulttuurista: kuka siellä on asunut, millaista elämä oli ennen, millaisia juhla- ja kulttuuritapoja oli.

Heitä kiinnostaa myös, että millaista siirtolaisten elämä on nyky-Suomessa, miten karjalaseurat toimivat ja miten karjalaisuutta vaalitaan Suomessa. Karjalassa nyt asuvien venäläisten vanhemmat pakkosiirrettiin sinne muualta Neuvostoliitosta ja siteet omiin sukulaisiin katkesivat. Nyt he eivät voi käsittää, miten joku Lauri Rämö voi tietää, että hänen sukunsa juuret ovat 1600-luvun Muolaassa, kun heillä ei ole tietoa edes isovanhemmistaan.

Venäläiset hämmästelevät sitä, että karjalaisuus elää edelleen niin voimakkaana,

että edelleen kokoonnutaan vuosittain, pidetään juhlia ja mennään talkoilla Karjalaan hoitamaan ja kunnostamaan kirkkomaita ja hautausmaita.

Lauri Rämöä on pyydetty pitämään esitelmää myös paikallisille asukkaille Karjalassa. Tänä vuonna hänellä oli esitelmät Rai-volan koululla, Muolaan kirkolla ja Hattulan lomakylässä.

Esitelmien aiheita ovat olleet Karjalan, Muolaan ja oman suvun historia sekä karjalaisten seuratoiminta. Sotia ja niiden syitä hän ei ole käsitellyt, vaan on puhunut sotia edeltäneestä ajasta, evakkovaiheesta ja sotien vaikutuksesta elämään.

Vahvana muistoissamme. Karjala elää ja Muola elää, toteaa Lauri Rämö esityksensä lopuksi.

Vammalan Karjalaseuran sivuilla www.vammalankarjalaseura.fi on linkit tarinaillan taltiointeihin:

* Merja ja Pekka Laaksosen laulesitys
* Vpl Pyhäjärven kirkon tarina Lauri Rämön esittämänä

ESA MÄKINEN

Rajat erottavat, geenit yhdistävät

Muutama vuosi sitten kuuntelin Pärssisten sukuseuran DNA-esitelmää Pyhäjärvi-juhlissa. Enpä olisi uskonut, mihin kaiken siitä innostuneena vielä joudunkaan.

Kesäkuun alkupuolella sain sähköpostia Moskovasta. Viestin lähetti televisiotoimittaja, joka kertoi minun olevan DNA-testin perusteella läheistä sukua **Nina Severnaya** -nimiselle venäläisnaiselle. Toimittaja kysyi, haluanko auttaa Ninaa etsimään kadonneita sukulaisiaan. Vastasin myöntävästi varmistuttuani ensin viestin sisällön todenperäisyydestä. Minkäänlaista käsitystä Ninan ja minun välisestä sukulaisuussuhteesta minulla ei kuitenkaan ollut.

Noin 80-vuotias Nina Severnaya oli kadottanut vanhempansa Leningradin piirityksen aikana. Hänet evakuoitiin rautateitse monien muiden lasten tavoin kauas kotikaupungistaan. Lääkäriin myöhemmin 3-vuotiaaksi arvioima tyttö oli kertonut olevansa nimeltään Nina. Mitään muuta tietoa hänestä ei ollut – sukunimi, syntymäaika, vanhemmat, sukulaiset – kaikki oli hämärän peitossa.

Nina kasvoi lyhyen adoptiojakson jälkeen viidessä orpokodissa eri puolilla Neuvostoliittoa. Aikuistuttuaan hän kouluttautui opettajaksi ja perusti perheen.

Vuosikymmenten ajan Nina etsi vanhempiaan ja sukulaisiaan monin eri tavoin. Viimein hän otti yhteyttä venäläisen tv-ohjelman toimittajiin ja pyysi apua sukulaistensa etsimisessä. Nina ja hänen oletetusta sukulaisestaan julkaistiin tv-ohjelma keväällä 2018.

Ohjelman jälkeen toimitajat teettivät Ninasta

DNA-testin. Ilmeni, että Ninan geeniperimä on osin suomalaista ja että minä olen yksi hänen lähimmistä tiedossa olevista sukulaisistaan.

Tarkoituksena oli tehdä Ninan tarinasta toinen ohjelma, jossa Ninan DNA-etäserkkuja olisi mukana. Sain siis kutsun Moskovaan tv-kuvauksiin. Kaikki matkasta aiheutuvat kulut luvattiin korvata. Samalla kysyttiin, voiko tv-ryhmä tulla kotiimme kuvaamaan. Siitäpä alkoi juhannusviikolla melkoinen hässäkkä. Kaksi päivää ennen kuvaryhmän saapumista ilmoitettiin Ninan sairastuneen ja ohjelman tekemisen siirtyvän elokuuhun.

Kesä kului historia- ja sukutietoja tutkiskellessa. Vertailemalla Ninan ja minun yhteisiä sukulaisia selvisi, että olen Ninalle sukua sekä äitini että pyhäjärveläisen isäni kautta. Sen vuoksi minä ainoana serkussarjan DNA-testin teetäneistä näytin olevan Ninan sukulainen. En siis ole niin läheinen sukulainen kuin DNA-selvityksen etäisyyss-arvio antaa olettaa.

Syksyllä jatkoimme parin muun Ninan etäserkun kanssa tutkimista, vaikka Venäjältä ei kuulunut mitään. Viimein lokakuussa toimittaja otti yhteyttä. Reilun viikon päästä yhteydenotosta kuvaukset kotonaamme oli tehty, viisumi oli myönnetty ja istuimelentokoneessa matkalla Moskovaan. Ryhmä oli kutsuttu alkuperäisestä, sillä lomien ja asiakirjojen hankkiminen lyhyellä varoitusaajalla ei ollut kaikille mahdollista.

Saapumisyön jälkeisenä aamuna meidät noudettiin televisioyhtiön tiloihin maskeerattaviksi. Samalla tarkistettiin vaatteiden soveltuvuus televisiolähetykseen, asennettiin mikrofonit sekä

Kuvauksissa Venäjällä. Nina on lyhyt nainen edessä keskellä, Sanna neljäs vasemmalta vihreässä mekossa. Kuva: Venäjän tv 1.

korvanapit ja harjoiteltiin toimimista venäjä-englanti-tulkkien kanssa.

Vasta astuessani parrasvaloihin tapasin Ninan. Hän oli juuri saanut kuulla, että ensimmäisessä tv-lähetyksessä mukana ollut nainen ei ollutkaan hänen sukulaisensa. Hän oli selvästi hämmentynyt tiedosta sekä uusista sukulaisistaan ja suomalaisjuuristaan. Kuvaukset sujuivat kuitenkin mallikkaasti ja yllättävän nopeasti.

Kuvausten jälkeen söimme yhdessä lounasta, jossa oli mukana Ninan jälkikasvuakin lapsenlapsenlapsiin asti. Puheita ja juttua riitti, syötiin ja nostettiin maljoja.

Sukulaisuus yhdisti yli kiel-, valtio- ja kulttuurirajojen.

Sukulaisuuden selvittämisen jatkuu, yhtään sukulinjaa ei ole vielä pystytty varmistamaan. Ninan DNA-tiedot ovat tällä hetkellä näkyvissä kahdessa maksullisessa ja yhdessä maksuttomassa DNA-tietokannassa – nimellä Nina Severnaya tai Nina S.

Ninalla on selkeä yhteys Pyhäjärvelle, moni pyhäjärveläisistä sukulaisista on Kiimajärven **Kaasalaisia**.

Ninan muiden etäserkujen nimilistoista olen löytänyt omassakin sukupuisani olevia nimiä Pyhäjärveltä ja lähipitäjistä: mm.

Ukkonen, Kukko, Partanen, Savolainen, Mustonen, Korte, Härkönen, Jääskeläinen, Akkanen.

Onko sinulla tietoja, jotka voisivat auttaa Ninan sukulaisten selvittämisessä? Kulkeeko suvussasi tarinoita henkilöistä, jotka ovat muuttaneet Pietariin (Leningradiin) tai Inkerinmaalle? Jäivätö he sinne pysyvästi? Vaihtoivatko he uskontoa ja/tai nimensä? Tiedätkö, mitä heille tapahtui Stalinin vainojen aikaan?

Voit lähettää minulle sähköpostia (sannaliisa.johansson@gmail.com) tai liittyä Facebook-ryhmään Ninan DNA-serkut.

Ohjelma julkaistiin Venäjän televisiossa perjantaina 30.11. Voin lähettää ohjelman nettilinkin kiinnostuneille, se on myös saatavilla Ninan DNA-serkut -ryhmässä Facebookissa.

Nina on antanut luvan tietojensa jakamiseen sukulaisien löytämiseksi.

SANNA JOHANSSON

isä:

Taisto Kaasalainen
Musakanlahdesta
isän vanhemmat:
Juho Kaasalainen ja Liisa o.s. Nolo

Ukkosen sukuseuran kuulumisia

Ukkosen sukuseuran ry:n (Sakkolan Koukunniemi, Pyhäjärven ja Sakkolan Lohijoki) perinteinen sukujuhla ja sukokokous pidettiin kesällä 2018 Nakkilassa Anttilan Solomon-kalliolla. Paikalla oli 18 suvun edustajaa. Myynnissä oli arpoja.

Varsinaisessa sukokokouksessa valittiin seuraavaksi toimikaudeksi hallituksessa toimimaan Tuija Ukkonen Ikaalisista, Marjatta Laamanen Nakkilasta, Tuula Ukkonen Nakkilasta, Matti Laamanen Nakkilasta, Timo Ukkonen Nakkilasta, Anneli Soininmäki Lempäälästä, Mirja Blomqvist Helsingistä,

Pertti Marttila Raumalta sekä Timo Ukkonen Kangasalta. Toiminnantarkastajaksi valittiin Joonas Juonen Helsingistä, Pekka Toivanen Turusta varalle.

Sukuseuran jäsenmaksuiksi vahvistettiin 10 euroa/2 vuotta, 20 e/5 vuotta, 35e/10 vuotta, kannatusjäsenmaksu on 7 euroa vuodessa.

Sukuseuran sihteerinä toimii Tuula Ukkonen, puheenjohtajana Tuija Ukkonen, varapuheenjohtajana Timo Ukkonen Nakkilasta.

Toimintasuunnitelman mukaan toimintaa pyritään

kehittämään, vaikka sukokokouksiin ja sukujuhlaan osallistuvien määrä on vähentynyt.

Sukukirjaan kerätään ajan tasalla olevaa tietoa muutoksista, jotka julkaistaan lisälehtisessä. Kesällä 2016 valmistunutta lisälehtistä voit tiedustella Tuija Ukkoselta (lisälehtisen hinta on 5e/2e).

Seuraava lisälehtinen ilmestyy kesällä 2019. Materiaalia siihen voit toimittaa Tuija Ukkoselle tuija.a.ukkonen@gmail.com tai lisätietoja 040-7534241.

Ensi kesän sukokokous ja sukujuhla ovat elokuun puolivälissä 2019 klo 13. Tarkempi kutsu tulee myöhemmin.

Marja-Leena Tuomisaari ylläpitää edelleen seuran internet-sivuja, jotka löytyvät osoitteesta www.ukkoset.org. Voit lähettää kuvamateriaalia sivuille Marja-Leena Tuomisaarelle marjaleena.tuomisaari@gmail.com.

UKKOSEN
SUKUSEURAN
HALLITUS

Tuleeko lehtesi oikealla osoitteella?

Soita osoitteemuutos

puh. 040 730 2622

tai toimitukseen sähköpostilla

tai nettisivuilta löytyvällä lomakkeella.

Osoite ei muutu

vain postiin ilmoittamalla.

Tilaa lehti omaksi tai läheiselle lahjaksi

Vuosikerta 2019 edelleen vain 35 euroa, lehti ilmestyy kerran kuukaudessa

Puheenjohtajan palsta

Sekalaisia huomioita

Suomessa eletään juhla-vuoden loppupuolta, tätä kirjoitettaessa itsenäisyys-päivän aikaa. Katselin juh-lia, kovin tavanmukaista. Vanha lentäjä lauloi sere-nadin rouva **Jenni Hau-kiolle**. Harmaa kotka otti suuren riskin, mutta ei var-maan ensimmäistä kertaa elämässään. ”Kotka ei van-hene milloinkaan, har-maaksi muuttuu vaan”.

Muista haastatteluista jäi jotenkin sellainen kuva, että Suomessa on kuitenkin kaikki melko hyvin, mutta turhan heikolle itsetunnol-lemme saisimme jotain tehdä.

Mielestäni nykyinen Ta-savallan Presidentti **Sauli Niinistö** on tätä vikaa toiminnallaan osaltaan kor-jannut. Kun sanotaan, pu-hutaan asiaa niin, että kuulijat ymmärtävät. Charmia ja karismaa eivät voi edel-lä mainitut herratkaan ra-halla ostaa. Niitä joko on tai ei ole. Näillä on.

Kuumaan kesään mah-tui hienoja hetkiä. Mei **Anna**-tyttö oli mukana suuressa tohtoripromoo-tiossa Tampereella. Hän

ei nähnyt tarpeelliseksi siitä erikseen juttuja kirjoitetta-van, mutta lupasi että saan kertoa sellaisessa olleeni.

Kyllä mietin siellä Tam-pere-talon isossa salissa, että valtava määrä kaikenlaista tietoa oli paikalla! Järjestä-vät promootioita harvak-seltaan nämä hämäläiset, erivärisiä hattuja oli pöy-dällä lähes 300. Ihan uutta oli kokea parin vuoden ta-kainen väitös ja tämä pro-mootio kaikkine protokol-lineen. Aina sitä oppii kun vanhaksi elää, ja kun lapset jaksavat ponnistella.

Harjavallan juhla oli hie-no. Rutiinilla ja kokemuk-sella läpi viety. Luottavaisin mielin odotamme Huittis-ten juhlaa ensi vuonna.

Itselleni Harjavallan juh-lien hieno hetki oli, kun sain kolmannen serkkuni **Pirjo Poutasen** kokoaman ”Vpl Pyhäjärven Pakaris-ten tarinoita”-kirjan käsiini. Sain siihen kovalla työllä vielä **Jouko Pakarisen** ni-mikirjoituksen. Hienoja ti-lannekuvia, historiaa, huu-moria, hevos- ja kalajuttu-ja. Jos niitä oli koottu ve-

sissä silmin, niin kyllä luet-tukin. Kiitos Pirjolle ja kai-kille muistelijaille!

Syksy on ollut pitkä, mär-kä ja pimeä. Tulee katseltua kaikenlaista. Esimerkiksi keksin, että onkohan pitä-jälehtiä skannattu nettiin. Suvannon Seutu ja meidän lehti löytyvät, mutta miten olisi vaikka Raudun kanssa. Sieltä löytyivät, ja niitä olen-kin selannut melko ahke-rasti. Tuttuja nimiä, kiintoi-sia tarinoita, vankkoja mie-lipiteitä, monenlaisia muis-toja. Suosittelen muillekin tällaista naapuripitäjien leh-tien selailua.

Hämentyneenä olen seurailut viimeaikaisia Kri-min tapahtumia. Pulliste-leeko itäinen naapurimme vai testaako muun maail-man reaktiota? Vai tiedäm-mekö ihan kaikkea sitten-kään. Varmaan muillekin kuin minulle tulee Mainila mieleen. On erittäin vaike-aa ymmärtää, mistä todella on kysymys. Mutta on mis-tä tahansa, epäluulo ja epä-lykset kasvavat. Tällä taval-la ei kehitetä luottamuksel-lisia suhteita paitsi Ukrai-

naan, mihinkään muualle-kaan.

Syksy jatkuu ankeana. Lauhana sentään, siitä on jotain etuakin. Itsenäisyys-päivänä lämmitin kylpytyn-nyrin, melko harvinaista.

Toivotan kaikille lehden lukijoille Hyvää Joulua ja menestystä Uudelle Vuo-delle!

ESKO PULAKKA
Hallintoneuvoston
puheenjohtaja

Vanhojen joululehtien nostalgiaa

Postimuseossa Tampereel-la Vapriikin kokouskäytävällä on esillä 13.1.2019 saakka pienoisenäyttely Muistojen joululehdet. Näyttely valottaa joulu-lehtien upeita, tunnettujen taiteilijoiden piirtämiä kansikuvia. Näyttelyn on koonnut tamperelainen keräilijä, FT **Kari Elkelä**.

Ensimmäinen suomen-kielinen joululehti Betle-hemin tähti julkaistiin 1879. Näyttelyn vanhin lehti on lyhytikäiseksi jääneen us-konnollisen Kansan Leh-den joulunumero vuodelta 1893.

Ensimmäiset joululeh-det olivatkin hyvin uskon-nollisia. Joululehtiä on jul-kaistu Suomessa tuhansia sekä jouluaiheisina erillis-

julkaisuina että säännöllisesti ilmestyvien lehtien joulu-numeroina.

Joululehtien kulta-aikaa elettiin 1900-luvun alku-puoliskolla, jolloin joulu-lehdet erosivat monista muista lehdistä edukseen värikkäillä piirros- ja maa-lauskansillaan. Nostalgisim-pia ovat lastenlehdet, joissa kansien lisäksi myös sisäsi-vujen sadut ja tarinat ovat värikkäästi kuvitettuja.

Joululehtien kuninkaana voidaan pitää Joulupukki-a. Lehden suosiota siivittivät 1930-40-luvuilla mestariku-vittaja **Rudolf Koivun** sa-tukuvitukset. Joulupukin hän piirsi harmahtavaan paltooseen sonnustautu-neeksi partaukkeliksi.

Martta Wendelin kuvitus Joululahja-lehteen, sinertävä kuusikuva on Rudolf Koivun käsialaa.

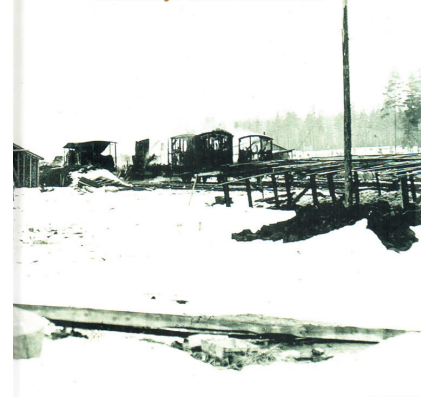
Ajan toinen suuri kuvit-taja **Martta Wendelin** teki kansikuvan useana vuonna Joululahja-lehteen. Säästö-pankkien asiakaslehti Sääs-täjä oli osittain myös las-tenlehti. Sen moniin joulu-numeroihin Wendelin piirsi maalaisromanttisen kannen, jossa perhe karautti hevos-ten vetämällä reellä joulu-kirkkoon.

Säästäjä-lehden pääkuvit-tajaksi tuli 1940-luvun lo-pulla **Toivo Fahlenius**, joka piirsi kannet myös Säästäjän tilalle perustetun kokonaan lapsille suunnatun Lipas-lehden joulunu-meroihin.

Muita merkittäviä joulu-lehtien kuvittajia näyttelyssä ovat muiden muassa **Eeli Jaatinen** ja **Maija Karma**.

SUVANNON SEUTU 1917-1921

elämää ja ihmiskohtaloita

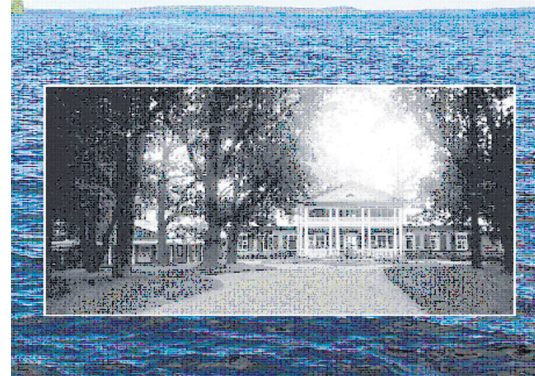

Hanki historiaa kertova teos, tämä on myös arvokas lahja!

Elämää ja ihmiskohtaloita vuosilta 1917-1921

Taubilan kartano

- lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan

Historiallista lukemista itselle tai hyvä lahjavinkki:

Hanki lahjaksi uutuuskirja sukulaisille ja ystäville! Taubilan kartano - Lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan, 176 sivua n. 150 valokuvaa koko B5, hinta vain 30 euroa.

Kaunista Vpl Pyhäjärveä, osat I ja II yhteensä 736 sivua. Koko A4. Hinta vain 95 euroa.

Suvannon seutu 1917-1921 elämää ja ihmiskohtaloita 335 sivua. Koko B5, hinta vain 40 euroa.

Hintoihin lisätään toimituskulut.

Lisätietoa ja tilaukset: taubila@pp.inet.fi tai 040 021 3369

seija.jokinen@netti.fi tai 040 835 5820 Noudettavissa myös hallituksen jäseniltä ilman lähetykskuluja.

Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi> kirjapuoti. Vpl Pyhäkylä-Seura

vpl. Pyhäjärvi

Kotisivut osoitteessa:

www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

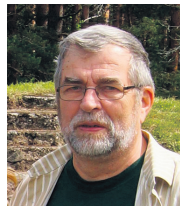
Hyvää joulun aikaa ja
onnellisia päiviä unteen
vuoteen toivottaa
Vpl. Pyhäjärvi-seura ry.

Hyvää joulunaikaa ja vuotta 2019!
toivottaa Hakasen perhe
Pertti, Seija, Lotta, Lari ja Lenni

Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2019!
toivottavat Kirsti ja Edwin Naskali

Joulurauhaa ja Hyvää Uutta Vuotta
toivottavat
Yrjö S. Kaasalainen ja nuoret

**HYVÄÄ
JOULUA!**

**ONNEA
TULEVALLE VUODELLE!**

**TOIVOOPI NOITERMOISET:
ESKO JA YKÄ PUOLISOINEEN**

Tervehdys sukulaiset, ystävät, tuttavat!
Siunausrikasta Vapahtajamme syntymäjuhlaa
Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2019!

Antti ja Marjatta Rantanen
Niksulantie 1, Rauma

Arto ja Susanna Rantanen
Ala-Koukuntie 98, Sastamala

Sukulaisille, ystäville ja kaikille muille
Pyhäjärvi-lehden lukijoille
Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2019
Markku ja Eila Pärssinen

Äetsän Karjalaseura ry toivottaa
jäsenillemme ja yhteistyötahoillemme
Hyvää Joulua ja menestystä vuodelle 2019

Hyvää Joulua ja
Uutta Vuotta 2019
Aira, Raimo, Sanna,
Minna, Marko ja Atte
Toivottavat Liisa ja
Tuomo Tenkanen

Hassi vorkane

Vain harvoin, oppia saamaton kansanmies tulee niin paljon mainituksi, kuin Konnitsan kylän Viilinkulmalla elänt **Juho Hassi** oli (etunimestä en ole varma).

Tuosta luku- ja kirjoitustaidottomasta miehestä puhutaan pyhäjärveläisten keskuudessa tänäpäivänä useammin, kuin kenestäkään toisesta hänen aikaisestaan pitäjäläisestämme. Ompa hänestä sanonnat, pitäjämme rajojen ulkopuolellekin levinneinä melko yleisiä. Kuka tuo otsikossa mainittu Hassi sitten oli?

Hän oli hieman yli silloisten miesten keskipituuden. Veitikkamaisesti tirkistävät silmät vilkuttivat pyöreähköistä - ronnkonarpiisista kasvoista, tuuheiden kulmakarvojen alta. Leveähkönenen alla olevan, rohkeamittaisen suun saadessa jatkuvan nykivän liikehännän, kaulan ja huulien liikkeitä säätelevissä hermoissa olleen vian johdosta.

Luonteeltaan hän oli melko vilkas, yritteliäs ja toiminnanhaluinen sekä puhelias, joskin tuntui kaihtavan muita ihmisiä. Kielenkäyttönsä oli hillittyä, joskaan häneltä ei puuttunut mielikuvitusta, jonka tuotteita hän erehdyi usein kertomaan täysin tapahtuneina ja tosina. Kielessämme esiintyviä kiro sanoja välttääkseen hän kokosi ne yhteen ainoaan sanaan, jota käytti kaikissa, sopivissa ja tuolle sanalle sopimattomissakin paikoissa. Siksi tuo hänen "v o r k a n e n"

voimasanansa tulikin liitettyä hänen nimeensä, joten kansansuussa tuo nimi täydellisenä kuului: Hassi Vorkane.

Siksiäpä hänen etunimeään ei kuultu mainittavan, koska tuo Vorkanen erotti hänet toisista samannimisistä. Vain kerran olen nähnyt ja kuullut kertovan tapahtumaa ja seikkailua, johon hän nuorena miehenä ollessaan joutui. Kuunnellessani tuota jännittävää tapahtumaa, jota silloin en yhtään epäillyt kuvitelluksi. Siksiäpä toistan tässä katkelman silloin kuulemastani tosijutusta, jota hän hieman änkyttäen ja usein samaa sanaa toistaan kertoi pihanurmella loikoileville miehille, mm. näin:

Sillo miu nuoren ollessa tiäl ol nii vorkase paljo sussii jot hämää-aikan ei ain olt asjua ulos. Yhekii kerra sillo suuren sysvuoten ku mie illal läksi hevostai illastammua ni jo tuos rappusii ies ol nii vorkase suur sus mie potkasi hänet etemmäks mut piästessä tähä näil paikkeil ni jo niitä ol täs kartanol nii vorkase paljo jot mie en tahont soppi mänemiä tallii, enkä tuppua ja n.e. Sitten kun hän tuon kuvauksensa lopetti sanoi, että asja o tos, vaik työ, että sitä uso.

Luonteeltaan hän oli sikäli omalaatuinen, että kaikissa asioissa missä hän oli

maksavan puolella, hän pyysi saada maksaa huomenna. Vakuuttaen ettei maksu tule huomista siirtymään minuuttikaan. Jos kuka, luotti tähän "varmaan" vakuutukseen hän ei koskaan saanut suoritusta saatavastaan.

Tosiasiassahan Hassi piti täysin lupauksensa koska lupasi huomenna maksaa. Tarina kertoo vain kerran hänen pettäneen tämän lupauksen. Lienee aiheellista kertoa sekin. Hassi oli Tiurista matkalla kotiinsa, mutta tämän tien katkaisi Konnitsanjoki. Siksiäpä hän poikkesi joen rannalla olevaan taloon pyytäen saada talon veneellä ylittää joki, sekä lupasi huomenna palauttaa veneen. Vaan venettä ei alkanutkaan kuulua takaisin. Isäntä kyllästyi odotukseen ja päätti lähteä toisella veneellä noutamaan veneensä. Mukaansa hän varasi tukevan kepin, jolla päätti antaa vakavan muistutuksen Hassille muistamattomuudesta. Mutta samanaikaisesti. Jokea ylittäessään aikaisemmin lainaamallaan veneellä hän huomasi veneen omistajan lähestyvän rantaa kiivain askelin ja keppi kädessään, tähän Hassi arvasi aiheen, siksiäpä hän jo äänen kuulo matkan päähän päästyään

alkoi huudella, että kuule kun minä lupasin tuoda pois tämän veneen huomenna, mutta nyt päätinkin tuoda sen jo tänään, ethän vaan ole sattunut tarvitsemaan minun pistäntyessäni tuolla puolella.

Niin aidosti ja reippaasti Hassi asiansa esitti, että isäntä viskasi keppinsä metsään ja auttoi Hassia veneen maallevedossa. Tätä poikkeusta Hassin vakiintuneista tavoista ei sanonta, se jäi Hassin maksettavaksi, tahi pannan se jo Hassin tilille, huomioi. Nytkin kuulemme verraten usein sanottavan naapurille, joka on jäänyt velkomaan epävarmaa saatavaa, että ole huolehdi kyllä sen Hassi maksaa ja vorkane takkua.

Hassi (vorkane) omisti pienen tontin ja siinä olevan mökin ulkorakennuksineen, Konnitsan Viilinkulmalla, kylän keskustassa Räisälän Särkisaloon johtavan maantien vasemmalla puolen. Hän piti lehmän, jolle teki heinät vuokraamasta maista. Hänen tonttinsa rajoittui Noitermaan kyläläisten niittiyhin (konnitsanniitty). Noitermaalaiset antoivat Hassille valtuudet valvoa, ettei kukaan syöttele karjaansa ennen heinäntekoa näillä niityillä. Siksi hän olikin ylpeä arvonimestä: Niittyvahti, jonka jokainen noitermaa-

lainen tullessaan heinänteeseen muisti sanoa, mm. näin: Hyvää päivää no mitäs nyt niittyvahille kuuluu.

Tähän tuli useimmiten pitkäkö selitys, kuinka hän on saanut ajella kyläläisten lemmiä pois niityiltä, vaikka useimmiten siellä oli näkyviä jälkiä jättänyt vain Hassin lehmä, jolle oli niittyjen lehdoissa laiduntamisoikeus, vahtipalkaksi. Tuon niittyvahdin tehtävän hän uskoi antaneen itselleen rajoittamattoman määräämisvallan noille alueille, siksi hän ulotti sen myös marjastajiin, sekä sienestäjiinkin. Toisin sanoen hän kielsi kaiken liikkumisen näillä alueille.

Kerronpa jälleen tapahtuman jonka kulku on kerrottu kihlakunnan oikeuden pöytäkirjassa noin kuusikymmentä vuotta sitten. Isäni oli silloin lautamiehenä ja hän on sen kertonut minulle. Eräänä syyskuun päivänä oli Hassi noilla niityillä "tarkastusmatkalla". Hän tapasi kaksi poikaa sieniä keräämässä niittyjen lehdoista. Toisella pojalla oli suustaladattava haulikko mukanaan, jota hän piti ladattuna petoeläinten mahdollisesti ilmaannuttua heidän tielleen. Nähdessään pojat Hassi sieppasi maasta seipään eli "poleenan" kuten hän oli asian ilmaissut oikeudessa ja tällä uhaten juoksi poikia kohti huutaen heti tappavansa heidät.

Pojat säikähtivät niin, etteivät pystyneet juoksemaan karkuun. Toisen pojasta laukaistessa aseensa aivan tähtäämättä. Mutta panos osui, tai oikeastaan osa hauleista osui päälle juoksevan miehen vatsan alaosaan sekä jalkoihin. Nyt vasta saivat pojat jalat alleen. Hassi teki asiasta rikosilmoituksen ja pojat joutuivat syytteeseen, tapon yrityksestä. Oikeu-

dessakin Hassi myönsi, vaikka vain poikia pelotellakseen, uhanneensa tappaa pojat. Lisäten ettei hän voinut uskoa näiden uskaltavan ampua ja tekevän tällaista jälkeä, samassa hän aukaisi housunsa ja näytti mitä "nuovorkaset" olivat saaneet aikaan.

Tällöin paljastui näkyviin vatsassa navan alapuolella pieniä tulehtuneita haavaumia sekä erittäin pahasti tulehtuneet, melkein polviin asti turvonneet kivespussit. Luullen oikeuden, tämän nähtyään antavan pojille ankaramman tuomion. Siksi oikeuden päätös olikin Hassille suuri yllätys, myös murskaava pettymys koko oikeuslaitosta kohtaan. Kun oikeus päätöksessään vapautti pojat, jota vastoin Hassi sai vankeustuomion. Pojat olivat toimineet itsepuolustuksessa, sitä liioittelematta. Jota vastoin Hassi sai tuomionsa hengen vaarallisella aseella uhkaamisesta ilman syytä.

Oikeussalin eteisessä sitten Hassi myrtyneenä sanoi, kyl o lak mänt piälualle, miestä ammuttua munil ni sit viel tuomitua linnua. Jo o mänt.

Varmaan tämäkin tapahtuma on osaltaan tukenut hänen omalaatuisuutta asennettaan kanssaihmissiin. Jotka ovat tiivistäneet hänestä sanonnan, jota usein kuulemme toistettavan: Kyllä Hassi maksaa ja vorkane takkua.

ANTTI IJAS

Poimittu Vpl Pyhäjärvi-lehdestä nro 12/1968
Mauri Hauhia

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Adressit:
Karjalanneito, Pyhäjärven
kirkon alttaritaulu, Kullerot,
Valoisa polku ja Iiris. Addressi
sisältää kaksi tai useampia
sisälehtivaihtoehtoja, joista voi
valita sopivimman ja poistaa
ylimääräiset. Hinta 12 euroa
kappale + postituskulut.

Tilaukset:
Pirjo Kiiala,
puh. 044 281 5047
tai pirjo.kiiala@gmail.com.

Muistojen järvi -DVD:stä on otettu toinen
lisäpainos. DVD julkaistiin v. 2007. Uuteen
painokseen v. 2011 lisättiin Kaarina Pärssi-
sen kirjoittama esite. Levyä voi ostaa seuran
tilaisuuksissa tai tilata Kaisa-Liisa Korho-
selta. Hinta on 20e / kpl.

Vpl. Pyhäjärvi -tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki nyt **vaakunapaita**, jota saatavana jälleen
kaikissa pohjaväreissä valkoinen, helmenharmaa ja
musta. Tuote, juuristamme kertova Vpl. Pyhäjär-
ven vaakunapaita, sopii esim. lahjaksi ja asukseksi
tuleville kotiseutumatkailijoille, vaikka koko ryhmälle.
Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla
ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin
hyvälaatuaista T-paitaa löytyy valkoisissa ja mustissa
sekä V- että pyöreällä kaula-aukolla, mutta hel-
menharmaissa vain pyöreäaukkoisena. Koot S, M,
L, XL hinta 15 e/kpl ja isommat koot XXL ja
XXXL 20 e/kpl. Mustia V-aukkoisia vain muuta-
ma iso koko jäljellä.

Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosilta
1939-44 Pyhäjärvellä, mukana liuskan seloste elo-
kuvasta, DVD:n hinta 20 e/kpl.

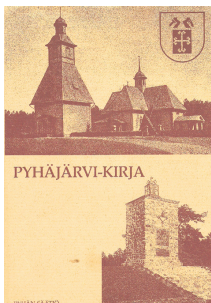
Seuran uusi 60-vuotishistoriikki (2017) saata-
vana hintaan 20 eur/kpl, 50-vuotishistoriikki 5
euroa, yht. 25 euroa.

Postitettaessa lähetysiin lisätään postituskulut.
Tilaukset ja tiedustelut toistaiseksi ainoastaan Kai-
sa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail
kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöltä tuotteita itselle tai lahjaksi:

Pyhäjärvi-kirja
350 s. Reino O. Kukko –
Kaarle Viika, 1989.
Historiaa sanoin ja kuvin,
sekä murrenasto
selityksineen.
Hinta 25 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi-
Säätiön 70-
vuotisjuhlilla
kotiseudulla kuvattu
DVD-tallenne**
Kesto noin 1,5 tuntia.
Hinta 20 euroa

**Suvannon seutu
1917-1921, elämää ja
ihmiskohtaloita**
336 s.
Suvannon seudun
paikallishistorian
työryhmä, 2015.
Hinta 40 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi-
pöytästandaari**
Suunnittelu Kaarle Viika,
1963. Hinta 42 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi
isännänviiri.**
Suunnittelu Kaarle Viika
1992. Kolme kokoa:
45 x 300 cm, 6-7 m:n
tankoon. Hinta 80 euroa
45 x 400 cm, 8-9 m:n
tankoon. Hinta 90 euroa
55 x 400 cm, 10 m ja sitä
korkeampaan tankoon.
Hinta 95 euroa.

Hintoihin lisätään postituskulut.

Tilaukset ja lisätiedot
Pirjo Kiiala,
puh. 044 281 5047 tai
[pirjo.kiiala\(at\)gmail.com](mailto:pirjo.kiiala(at)gmail.com).

PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖN KOTISIVUT

löytyvät osoitteesta:
[www.karjalanliitto.fi/
vplpyhajarvisaatio](http://www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio)

TAPAHTUMAKALENTERI

Tampereen Seudun VPL Pyhäjärvikerhon tammi-
kuun tarinatuokio on maanantaina 7.1.2019 klo 13.00
Koulukatu 12, Tampere. Tervetuloa! Lisätietoja puh.
044 281 5047.

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon tammikuun
2019 kokous pidetään torstaina 10.01.2019 Ravintola
Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17 Lahdessa. Aloite-
taan klo 13. Keskustellaan alkavan vuoden toiminnasta.
Mahdollinen Pyhäjärven retki? Tervetuloa.

Ennakkotietona: Su 17.2.2019 klo 14 Ystävyyttä yli
pitäjärajojen. Vpl.Pyhäjärvi- ja Kaukola-seurat, Pääkau-
punkiseudun Räisäläiset ja Käkisalmen kaupungin rou-
vasväen yhdistys seurustelevat ja kahvittelevat yhdessä.

Vanhoja Vpl. Pyhäjärvi-lehtiä voit katsella netistä
kotisivuiltamme. Nyt sivuilla myös 2017 lehdet.

Vpl. Pyhäjärvi-juhlat Huittisissa 21. heinäkuuta 2019

Seuraava Pyhäjärvi-lehti
ilmestyy tammikuussa 2019. Aineistot toimitukseen
viimeistään **12.1. mennessä, kiitos!**

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr
Kotisivut: [www.karjalanliitto.fi/
vplpyhajarvisaatio](http://www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio)

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Korpimetsontie 16
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622
[marjo.ristila-toikka@
kolumbus.fi](mailto:marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi)

Toimitusneuvosto:
Tarja Kopalainen, Pertti
Hakanen, Mauri Hauhia,
Kirsti Naskali, Esko Pu-
lakka, Markku Pärssinen ja
Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus
lyhentää ja muokata
lehteen lähetettyä aineistoa.

**Tilaukset, jakeluhäiriöt ja
osoitteenmuutokset:**
Toimitus, päätoimittaja
Korpimetsontie, Lempäälä
kts. yhteystiedot vierestä

**Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
asiamies**
Kirsti Naskali
Miharintie 312
37200 Siuro
puh. 040 719 2692
kirsti.naskali@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Botnia-Print Oy
Kokkola

Lehden vuosikerran tilaushinta 35 euroa
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%